

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Kolmapäeval, 7. veebr. 1973

Nr. 10 (3798)

15. aastakäik

Ainult kooli toetus tõusis riigieelarves

Tänavuses rootsi riigieelarves ei leidu palju, mis otseselt puudulaks eestlasi. Tavalises korras on aga eelarves seos toetused eesti põhikoolidele Stockholmis ja Göteborgis, kusjuures haridusministri ettepanek sisaldab toetuse suurendamist 8000 krooni, tingituna õpetajate tööasude muutumisest vastavalt protsendile kollektiivlepingus riigiga.

Muus osas on eestlaste toetuspal- ved jäänud rahuldumata. Eesti Komitee oli palunud riiklikku toetust kõrg- gaste loomiseks Stockholmis eesti kooli juurde ning eesti gümnaasiumi- te. Koolide ülemvalitsus, Stockholm- koolidireksioon ning läänikoolivalit-

suus on asunud nende ettepanekute suhtes eitavale seisukohale ning leiav- ad, et pole põhjust riigipäeva 1968 aastal langetatud otsuseid muuta. Sa- muti ei pane koolide ülemvalitsus ette toetust eesti õpetajate täiendus- kursuste korraldamiseks.

Läti vaimulik KUSTUTATI nimekirjadest

Läti eksiilkiriku konsistorium otsustas kustutada oma vaimulike ni- mekirjast õpetaja Karlis Bilzensi, kes muide oli viimastel peapiiskopi- valimistel üks kandidaat.

Põhjuseks on, et ta käis hiljuti okup. Lätis, kus ta m.h. andis propa- gandistidele intervjuu, mis ei ole ise- seisva Läti ega läti rahva huvides. Ta sai kokku ka Läti okupatsioon- i peapiiskopiga.

Bilzensi avaldused tekitasid lää- nes võõrustust. Tagasi jõudes dekla- reeris ta, et ta ei kahelise oma val-

dusi Riia raadiotele ja kommunistli- kule ajakirjandusele.

Läti ringkonnas arvatakse, et kogu situatsiooni põhjustas just asjaolu, et eksiilkirik Bilzensi ei valinud pea- piiskopi kohale — pettumus oli seda suurem, et ta kaotas vaid ühe hääle- ga. Bilzens on praegu 65 a. vana. Ise- seisvas Lätis oli ta ülikooli usuteadu- skonna nooremaks õppejõuks.

Eesti sadamad USA Vene mereleppes: Tallinn ja Pärnu

WASHINGTON (EPL) — Ameerika ühendriigid sõlmisid N. Liiduga uue kokkuleppe vastastikuste sadamate kasutamise kohta. Venelased lubavad ameeriklastele, et nende laevad võivad sisse sõita 40 N. Liidu sadamas- se, kusjuures USA lubab venelastel kasutada 51 Ühendriikide sadamat. Huvitat on mereleppes, mille alla kirjutatud USA kaubandusminister Pete r.G. Peterson ja N. Liidu kuubalaevastiku-minister T. Gussenko, et ameeriklastele Moskva poolt avatakse ka kaks sadamat Eestis: Tallin ja Pärnu, mis peavad tähendama mui- dugi Tallinnat ja Pärnu.

Lepingu kohaselt on USA kauba- laevadel võimalus tähtsitud sadma- tes sisse sõita nelja päevase ettetea- tamisega — senini nõudis venelased kahe nädalast etteatamist.

Lääne sadamates on tavaline 24- tunnine etteatamine ja prakti- l- seil on ka vene kaubalaevadele

kõik lääne sadamad avatud samal ajal kui N. Liit ise rangelt kinni peab oma "lubatud sadamate" süs- teemi.

Kaubalaevade-liikluse kokkuleppes on Baltikasadamatel nimetatud veel Riia, Ventspils ja Klaipeda sada-

maid. Senini pole midagi kuulda oi- nud ameerika laevade külastustest Balti sadamatesse, millised riigid tea- tavasti USA ametliku seisukoha järe- le on jätkuvalt iseseisvad. Aga luba- sid sadamate külastamiseks annab okupant. (Vaata tänane juhtikirj,

5 "eesti doktorit" 400 eesti eksamit Bologna ülikoolis

BOLOGNA (EPL kirjasaaftalt) — Väljaspool Eestit on suuremal arvul meie keele õppijaid Soomes ja Ungaris, kus eesti keel kuulub tulevaste soome ja ungari keele õpetajate-filoloogide kohustuslike kur- suste sarja. Eesti keelt õpetatakse veel mitmes ülikoolis, mis tegelevad soome-ugri keelte uurimisega muudes maades. Kahtlemata on nende hulgas kõige omapärasem eesti keele ja kirjanduse kursuse "täheleand" Bologna ülikooli juures, kus loengud kestavad juba kolmandat aastat ja on üliõpilaste seas päris populaarseks saanud. On tehtud koguni doktoritööd eesti kirjanduse alalt. EPL küsitles õppetegevuse algatajat ja hinge, proua doktor Edoarda Dala Kisfaludy't.

— Kuidas ja millal tekkis Teil huvi eesti keele vastu?

— See oli 1969.a., kui lugesin päris juhuslikult midagi eestlaste üle. Teadsin nende olemasolust muidugi ka varem, sest õppisin soome-ugri keeli juba kolmekümnendatel aastatel, kuigi polnud tegemist teinud lä- hemalt muu kui ungari keelega. Mu

abikaasa on ungari keele ja isegi meie koduseks keeleks on ungari keel — meil on seitse täiskasvanud last. Olen ungari keelt õpetanud juba kolmkümmend aastat; kuid millegipä- rast tekkis mul just nende juhuslike ridade puhul suur sümpaatiat eestlas- te vastu ja ma otsustasin seda ka kuidagi tegelikult näidata. Juhtus, et

mulle tehtigi ülesandeks järgmisest õppeaastast alustada uut loengusarja, mille nimeks pidi olema "soome-ugri filoloogia". Otsustasin siis võtta loen- gu konkreetseks aineks eesti keele ja kirjanduse, sest see vabadsus mul oli.

— Kas tundsite isiklikult mõnd eestlast?

— Kabjaks mitte — ei olnud ju- hust kedagi kohata. Olen väga kodu- ne ja töökoorem ei võimalda mul pi- remaid reise teha juba aastaid. Üli- kooli kõrvalt töötan nimelt ka ras- Jürg. thk. 7.

Eesti keele loeng Bolognas Ungari keele ja soomeugri filo- loogia seminari ruumes. Laua otsas lektor dr. Edoarda Dala Kisfaludy.

401 saksa pagejat IDAST

BERLIN — Ida-Saksamaa kom- munistlik valitsus on võtnud kõik võimalikud terrorivahendid tarvituse- se, et pidurdada idasakslaste põ- genemist, läände. Vaatamata selle- le, et kommunistid kulutasid 1972. a. kestel miljonid dollareid põge- nemise piiramiseks, õnnestus 401 inimesel põgeneda vabadasse.

Statistika kinnitab, et 1972. aastal oli põgenike arv tunduvalt suurem kui 1971. aastal kuigi kommunistid kindlustasid oma piiri ning püstita- sid sinna uusi vahitorne ja miiniväl- ju.

Eesti Päevalehe PRESSITOETUS riigipäevaküsimus

Rootsi riigipäeva-ettepanekute hulgas oli seekord ka üks, milles puudutati Pressitödsnämndeni keeldumist kahel aastal seaduses ette nähtud produktisoonitoetuse andmisest eestlaste häälekandjale Eesti Päevalehele selle loata, et ajaleht ei ilmu rootsi keeles. Riigipäevalehti Valdo Carlström (fp) Olofströmist nõuab oma ettepanekus, et diskrimineerimine lõpetatakse ja ajaleht teistega ühisel alusel saaks pressitoetust käesoleval aastal.

— Pressitödsnämndeni otsus tähen- dab, et üks rahvuslik vähemus Root-

sis, milline pealegi peagu sajaprotsen- diiselt koosneb rootsi kodanikest, seatakse halvemasse olukorda kui enamusrühvus ja sellega takistatakse teda alal hoidmast oma keelt ja kul- tuuri, ütleb riigipäevalehti Carlström oma esildises. Leidus, et riigivõimu poliitika ei ole kooskõlas nende kin- nitustega, mida on antud keeleliste vähemustele võimaluste suhtes säili- tada keelt ja kultuuri.

Viidates riigiasutuste küsimusest mõeldamine nende saatmis- sega sisserännu-uurimiskomisjoni käsitlemiseks, ütleb Carlström: —

Olenematult kõikidest uurimustest peaks olema iseenestest mõistetav, et riigitoetusest ei saa keelduda ainult sellel põhjusel, et tegevus toimub muus keeles kui rootsi keel ja et see on ette nähtud vähemusrühple, kui tingimused üldiselt toetuse saami- seks on täidetud.

— Riigipäev peaks järelikult nüüd seisukohata avaldamata, et pro- duktisoonitoetust ka ajalehetele teistes keeltes peale rootsi keele, tuleb anda nende reeglite järele, mis kehtivad pressitoetuse määru-

ses, ära ootamata ajakirjanduse-uu- rimiskomisjoni ettepanekuid võima- likeks haldemateks reegliteks selles- tele ajalehetele.

Valdo Carlström juhib tähelepanu, et Eesti Päevaleht pidanud produkt- sioonitoetust samadel alustel teiste ajalehtedega saama nii 1971 kui 1972, rõhutades:

— On kõige algisem õigluse nüue, et ajaleht kehtivate reeglite jä- rele produktisoonitoetuse saab vähe- mal sel aastal.

Carlström nõuab, et reeglid pressi produktisoonitoetuseks täpsustataks selliselt, et päevajalehti tüüpi ajale- hed ka teistes keeltes peale riigikee- le saaksid sellest osa.

Kol. Under SURNUD

Reutlingenis, Lääne-Saksamaal suri kolmapäeval, 31. jaanuaril Ees- ti Vabariigi lennuväe kolonel-leit- nant Arnold Under. Ta oleks sa- nud 75-aastaseks.

EPL 7. veebruaril 1973

Lääs ja Baltikum

Kahtlemata on see Balti riikide vabade esinduste ja massiliselt jäände tulnud põgenike teenelise, et Eesti, Läti ja Leedu iseseisvus de jure on edasi kestnud maailma juhtivate demokraatiate tunnustuse jätkumise näol. Kadunud esadik August Torma rõhutas ühes intervjuus Eesti Päevalehele, et see on näit. Inglismaa osas olnud ainulaadne olukord, et ühe de facto likvideeritud riigi de jure seisund on tervelt kolm aastakümnet jäänud muutmata, sest tavaline realism ja olupoliitika eeldab õige kiireid faktiistele olukordadele kohane mis just diplomaatias.

Käesoleval juhul on muidugi erandiselt Inglismaa osas põhjastanud selle maa suure liitlase USA märksa idealistikum hoiak just Balti küsimuses, kuigi see eeskätt on olnud formaalne ja mitte diplomaatiliselt aktiivsus põhjustav.

Balti probleem on seisnud kolm aastakümnet n.ä. reservis, ilma et ükski suuriik seda oleks voola mänginud ka siis, kui vastaspool, s.o. N. Liit omapoolselt on olnud ägedamas rünnakus mitmesuguse süüdistustega läänriikide vastu. Siin paistab silma ka asjaolu, et N. Liidu vastu ei ole tarvitatud isegi Ribbentrop-Molotovi lepingu salaklausleid, milles kontrahendid jagasid mõjuvõimkondi Baltikumis ja mujal.

Müncheni-kokkulepe on loetud tühiseks, kunagi ei ole aga tähtsaks loetud N. Liidu-Natsi-Saksamaa vahelisi kauplemisi teiste rahvaste vabadusega tühiseks vähenalt juriidiliselt ja moraaliliselt.

Kuidas on võimalustega Balti riikide de jure-iseseisvuse jätkumiseks? Kuigi Washington korduvalt on alla kriipsustanud, et USA seisukoht siin ei muutu, on n.ä. reaolupoliitikas siiski näha olnud teatud muudatusi seoses üldise silmatõlgimisega kommunistlikule maailmale, nagu seda üteldakse — "rahu kindlustamiseks". Sellise koeksperimentipoliitika järjekordeste otsengusse kuuluvad kõigepealt lään-Saksa valituse idealepingus status quo tunnustamiseks, mis said mittemüüt (ja mitte ainult idast) aplause ja milised kahtlemata olid ka suure demokraatiade poolt vaiksest heaks kiidetud.

Lään-Saksamaa kohustus aktspteerima pärast sõjaajaga seotud vägivalladeid piire nii oma maa poolitatud seisundis kui ka mujal ja see kohustus kaunistat tähendus ühtlasi ka Ribbentrop-Molotovi kunagiste salakokkulepete jätkuvat austamist eeskätt Baltikumi ja Poola osas.

Usn demokraatlik Saksamaa, s.o. Liiduvabariik Saksamaa, ei ole pärast sõja-aastate otseselt seisukohti võtnud piirumudatuse suhtes enne kui hiliselt Brandti-Brezhnevi kokkulepetes, kus aga seisukoht on siiski laialivalguvalt lahtine ja ainult olevikku de facto aktspteeriv.

Lään-Saksa vaateid Balti probleemile on avaldatud vaid kahtleel, sama on olnud lugu ka Prantsusmaaga. Olulisemaks kujuneb aga kogu Balti rahvaste saatuse probleem Euroopa julgeolekukonverentsiga ühenduses, mis ju teatavasti on olnud Moskva üks "silmatähtsaid" — selle kokkukutsumiseks on Moskva diplomaatia töötanud muidugi mitte niivõrd julgeoleku saavutamiseks (Euroopa julgeolek olnud teatavasti ikkagi eeskätt N. Liidu suvast), kui just rahvaste vahelise tunnustuse hankimiseks oma uutele piiridele ja buvialadele.

Siia hulka kuulub ka Balti küsimus, samuti on N. Liit huvitatud, et lääs aktspteeriks Brezhnevi-doktriini, mis tähendab, et Moskva jääb õigus maha suruda ikestatud rahvaste ülestõususi sõja järel satelliidistatud Euroopa maa-des.

Balti rahvaste saatuse on siin üks pisilistid ja kõik olnud sellest, kui kaugel on läänedemokraatiad valmis minema n.ä. "rahu huvide". Mis asja sõjalisel poolel puutub, siis juba selles punktis on Moskva saavutada oma joone aktspteerimist, mis seisneb USA vägede väljavõtmises Euroopa mandrilt samal ajal, kui venelased ise on nõus oma "kaitseliini" viima ainult kaugemale raudkardina taha.

Läänepoliitika Balti küsimustes on viimasel ajal ilmnunud mõningatest praktilistest kokkulepetest, millelised on Moskva sõlmitud. Mis puutub USA-sse, siis venelastega kolmeks aastaks sõlmitud merelepingus on nende neljakümne vene sadama hulgas, mida ameeriklased tohivad 4-päevase etteatamisega kasutada m.h. ka kaks Eesti sadamat — Tallinn ja Pärnu, seega lubab okupatsioonivõim Eesti iseseisvust de jure tunnustaval riigil kasutada okupeeritud ala sadamaid.

Ja kui tutvuda Lään-Saksamaa konsulaarlepinguga, mis venelastega sõlmiti Moskva-Bonni kokkuleppe taustal, siis on selles märgitud, et Leningradist stationeeritud saksakonsuli tegevuspiirkonda kuuluvad ka okupeeritud Eesti ja Läti alad.

Nagu sellest nähtub, puutub Moskva tagauste kaudu koguda "tunnustamiserakke" oma ülemvõimule end. iseseisvates Balti riikides. Lääs nagu ei pane täheleki neid tunnustamomente, pidades neid tähtsusetuks piasjadeks. Need piasjagid käivad aga kindlat muistrit mööda, mille neile on ette joonistatud Moskva.

Moskva, kes ei väsi oma positsioonide kindlustamiskatses ka diplomaatiliselt — sõjalisel positsioonid on juba aastakümneid sisse võetud.

KLA

Kohaliku elu

UPPSALA

Eesti Päevade film

Laupäeval, 10. veebr. näidatakse Uppsala ülikooli peahoones saal nr. 4 kell 14 Eesti Päevade värvifilme. Huvitavamaks on kindlasti Kanada CBC televisiooni poolt valmistatud värvifilm, mida on juba suure menuga näidatud enamuses eestlastes keskkustes Rootsis, kus see kõljal on teinud hea vastukõla. Lisaks snäidatakse veel amatöörfilme suurest vabadusmarssist, valgupeost ja laulupeost. Kommentaaridega esineb Eero Paldrok. Skaudid loodavad ka seakord kaasmalaste rõõkavulust osavõttu. Teretulemist! Kõiki kaasmalasi, kes seda tendet lehes loevad, palutakse teatada ka nendele tuttavatele, kel EPL ei käi.

STOCKHOLM

Naisringi koosolek

Ühisabi naisringi aastakoosolek toimub 14. veebr. kl. 18 Eesti Maja ruumides. Pärast koosolekut toimub diapositiivide vaatamine ilusast Madridast. Juhatus palub kõiki naisringi liikmeid sellest osa võtta.

● Aastavahetusel toimunud Austriala Eesti Püevadest võtsid usmeremana-eestlastest osa Ott Purre ja tema abikaasa.

VÄLISKOMMENTAAR

TÄHTIS KÜSIMUS

Euroopa julgeolek — kuidas ja kellele? Sellele tähtsaks küsimusele otsib vastust Atlantic Forum'i väljandel Bonnis ilmuv ajakiri Central Europe Journal oma värskemal numbris. Sissejuhatuses üteldakse, et Helsingis kokkukutlunud 34 maa esindajate ettevalmistatud läbirääkimised Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi korraldamiseks märgivad iseenest teatud edu Nõukogude välispoliitika.

Enam kui 15 aasta jooksul on N. Liit lühemate või pikemate vahetega teinud intensiivset kihutustööd oma eesmärgi saavutamiseks. Nüüd ollakse teel selle poole ja konverentsi toimetulekut võib käesoleval aastal oodata. Aga juba enne ettevalmistatavate läbirääkimiste algust oli ilmselt, et kõik ei lähe just libedasti, kuna probleem on palju ja lahkarvamisi küllalt.

Kõigepealt on muidugi huvitatud, miks N. Liit koos oma liitlastega nii innukalt taotleb konverentsi läbiviimist. Kas nende julgeolek on tõepoolest niivõrd ohustatud, et nad pea-

vad seda kindlustama ühe erilepinguga? Kes on jälginud arengut Euroopas viimastel aastakümnetel, ei saa sellele küsimusele jäntavalt vastata.

Relevantset konflikte on olnud. Nõukogude tankid lämmatasid ülestõusu Berliinis. Nõukogude diviisid panid toime veresauna Ungaris. Poolmiljonit nõukogude vägesid okupeerisid Tšehhoslovakkia üllatava invasiooniga. Kõik relevantset intervencioonid toimusid raudeeride taga. Lään-Euroopas seevastu polnud ühtki konfrontatsiooni maade vahel "erineva sotsiaalse korraga".

Nõukogude ihaldatud julgeolekukonverents Euroopas ei ole järelikult tingitud mõnusesugust ähvardusest lääne poolt, isegi Nõukogude propaganda ei sõnda seda enam väita, kuna "Lään-Saksa revanshism ja militarism" ei lase ennast nüüd propagandajelkita ära kasutada.

Antud olukorras võib olla mõeldav, et N. Liidu julgeoleku taotlemine läänes on tingitud muredest idas, s.o. piiril Puna-Hilnaga. Niisugusel juhul oleks aga targem, kui venelased püüaksid oma idarinnat kindlus-

tada niisama täielikult, s.o. lepingu abil. Kui N. Liit selle asemel kõigest hoolimata pühendab suuremat tähelepanu oma läänerindele, siis tingib seda nähtavasti tõsiasi, et ta siin on palju rohkem ähvardatud sesemiselt, eriti maades, mis on lähedased piiridele lääneriikidega.

Aegajalt on N. Liit seal pidanud jõuga vahele segama, et sulasriike vahele hoida. Seda kinnitab pärast Tšehhoslovakkia okupeerimist avalikult väljakuulutatud Brezhnevi-doktriin, mis piirab "sotsialismiaade" suveräänsust Kremli äranägemisega. Euroopa julgeolekukonverentsi tagamõtteks on järelikult Nõukogude soov legaliseerida oma ülemvõimust idariikides.

Sellela pole vastuolus ka teine järeldus: N. Liit soovib ühtlasi laiendada oma mõju Lään-Euroopale. Kavatsatud läbirääkimised "vägede tasakaalustatud vähendamiseks Kesk-Euroopas peaksid venelaste arvates altna kaasa nende soovile "likvideerida välismaiste vägede baase Euroopas". See eeldab eeskätt ameerika vägede tagasiõmbamist Lään-Euroopast, kusjuures N. Liit olnud poolt vastaks tema diviiside tagasiõmbamisega Ida-Euroopast.

Säärane "tasakaalustamine" oleks aga eesküvat, sest venelased jääksid igatahes alles Euroopas. Need mõnitsad või isegi tuhat kilomeetrit nõukogude vägede tagasiõmbamiselt ei mängi tegelikult kuigi suurt rolli, nagu näitab Tšehhoslovakkia okupeerimine. Silmapaetust taotledes loodab Kremi pealegi teatud abile nii Lään-Euroopa kui Ameerika poliitilistest ringkondadest, kes võib märgata kalduvust riigikaitsekuude kärpimiseks, et soodustada majanduslikku arengut.

Nõukogude tagamõtteid silmas pidades pole Läänel siiski põhjust hoida Euroopa konverentsi korraldamisest. Vastupidi, julgeoleku- ja koostõukõlmisuse arutamine konverentsil pakub rohkeld võimalusi, mis peaksid tulema kasuks Kesk- ja Ida-Euroopa rahvastele, kellel pole tegeilkult mingisuguseid õigusi.

Pole sugugi juhus, et venelased kangekaelselt tõrjuvad mõisteld, nagu liiklemlse vabadust, takistamata informatsiooni vahendamine üle piiri de jne. igasugune kõrvalkalduimine seni kehtinud korrast näib tekitavat neile peavulu. Seepärast on vastavalt tähtsam, et konverentsi muud osalised oma sõnavõttes rõhutatavad eriti kõiki mõisteld, millelled on ühesugune ja vaieldamatu tähendus kõigis Euroopa maades.

Inimõigusi, vabadust ja demokraatiat ei saa tõlgendada erinevalt, kui on juttu Euroopa julgeolekust.

A. K.

Vaimulik lauluõhtu Stockholm E. Majas

Laupäeva oleme harjunud siduma teatud liiki vabaaja-harrastustega, eriti kui on tegemist õhtutundidega. Eesti keeles leidub mureline sõna poluha ehk poolpüh, ja selliseks kujuneski jaanuariku viimase laupäev saatilähes kuulajate Eesti Majas. Kavas oli vaimulik lauluõhtu ja selle korraldajaks Eesti Neliühik Kogudus Stockholmis. Juhatajana, ühtlasi konferansjeena, toimis Dr. Allan Laur, kes ka pidas lühijutuse ja laulis mitmes ansambli.

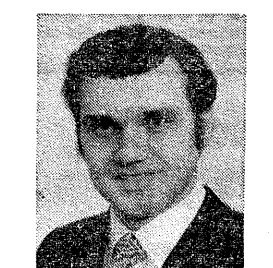
Taoline üritus oli esmakordne uues Eesti Majas, kuna Regeringsgatanil mäletame neid õhtuid paaril-kolmel korral toimunud, ka siis nelipühilaste korraldusel. Kogudus, millel on olnud nüguasad ruumid Filadelfia kirikus St. Eriksplani läheduses, tuli nüüd Eesti Majas rikkalikult külakolsti.

Ühislaule lauldi vakakirikute lauluramatust ja esimene neist, "Ma tahan laulda Jeesu armust, si taohiandvaks kogu õhtule. Laule esitati muidu mitmesuguseid ansambli. Soologa esinesid pr. Saraja ja hra E. Laan. Viimast saatis klaveril tema 8-aastane — tahaks öelda ingellik — tütar Ingrid, kes esitles deklameeris laulusõnad selgesti ja laimatuult.

Duette laulsid härrad Laan ja Vahtrik. Pisut moodsama stiili laule pakkus perek. Lauri noortekarvett (endine trio), mis on viibinud mitmel evangelisatsioonireisil, viimati Ameerika mandril mõõdund sügisele ja kes on trion laulnud vaimulikke laule heliplaadile. Koori juhataja E. Lindström ja see esines vahel segakoorina, vahel nais- või meeskoorina.

Läänemaailma haaranud Jeesus-liikumine peaks otsapidi olema jõudnud ka Eesti riigikonda, igal juhul tundub nende ridade kirjutajale, et spontaanne evangeelne kuulutus nii laulus kui ka sõnas on leidmas üha enam mõistmist ja heakskiitmist meie laiemates ringkondades.

Allan Laur pidas vaimuliku vaatlu-

Allan Laur.

se, kõneldas välisest rahutusest, mis ilmselt maailma-sündmuses, ja sise-misest, millele leidub vaigistamist üksnes Jeesuses: "Rahu ma jätan teile, oma rahu ma annan teile, mina ei anna nõnda nagu maailm annab." Ta tõi ka näiteid inimestest, kelle elu on saanud teise pöörde pärast usulist elamust.

Ja see oligi vaimuliku õhtu eesmärgiks: tutvustada teed, mis viib rahu-le. On märkimisväärne, kui rahulik ja leebe on vaimulik kuulutus kõige poliitilise agitatsiooni kõrval, millega oleme pidanud harjuma!

Algatus on tehtud ja edaspidigi on ette näha vaimulikke lauluõhtuid Eesti Majas, järgnevalt laupäeval, 31. märtsil.

A. ROOS

Käbi Laretei Ameerikasse

Kontsertpianist Käbi Laretei lendas neljapäeval Stockholmist Los Angelesse, kus tal oes on esimene solistina kuuls Glendale sümfooniaorkestriga. Ta esitab seal Griegi klaverikontserdi.

Los Angelesest siirdub Käbi Laretei USA idarannikule, m.h. esinemas Hindemithi Ludus Thaiseliga Yale ülikoolis, kus ta sonda tööd ka kommenteerima peab. Tagasi jõuab Käbi Laretei Stockholm 12. veebruaril. Teatavasti esineb ta solistina ka Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel.

Stipendium

Rootsi Kunstiakademia 4000 kroonise stipendiumi sai Maret Ainsaar—Östling Olofstorpi.

Leinateateid

Rakveres suri jaanuarikuus Alma Tivas, sünd. 31. aug. 1906 Karlitsa valas.

Põltsamaal suri jaanuaris Arthur Laos, sünd. 23. jaan. 1903 Viljandi-maal.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet

Peatoimetaja Juhana Kokla

Vastutav väljaandja

(ansv. utg.)

Arvi Moor

Toimetus ja talitus:

EESTI MAJAS Stockholmis:

Wallingatan 32, 1 tr.

Postiaadress: Box 667

101 29 Stockholm 1

Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskilustinas Jüri Aus

Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,

331 02 Eeskilustina, tel. 016/14 77 72

Tellimisspostigiro nr. 15 67 70-0

Kuulutusarvete postigiro 60 59 00-0,

Eesti Päevaleht Förlags AB,

Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 158:-

Termin (4 kuud) kr. 67:-

Kuu kr. 16:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLAGS AB

Trükkija: Eeskilustina-Kurirens

Tryckeri AB Eeskilustina 1973

Tuleviku Tallinna plaanid

Uusi kõrgmaju Viru ümber

Möödunud aastal toimus Tallinnas keskkonna planeerimise ideekavandite võistlus linnaplaani alusel, mis koostas a. 1971 ja milline määrab "keskkonnaks" Tallinna alad mere ja ümber linna kulgeva raudteevõrgu vahel, kokku umbes 880 hektarit. Linnaplaani, n.n. generaalskeemi, on välja jätud valalinn, mille restau-reerimine ja regeneereimine toimub omaette projekti alusel. Nagu varem teatatud, võitsid keskkonna planeerimise võistluse, mis oli üheltüüpi, Leningradi vene arhitektid. Sirp ja Vasar nr. 42 andis ülevaate, mida üksikud võitlustööd sisaldasid.

Venelaste (Leningradi autorite) projekti keskkonna isenit asub Estonia ja Lenini puistee vahel, uus peaväljak Lenini puistee ääres, "Estonia" teatrihoone vastas asub nende projekti "suur ja grandioosne" administratiiv- ja kultuurhoone, mis mahutab kõik valitsusasutused ja ministeeriumid. Kuid erilist rõhutamist leiab, et "sellises hoonesse paigutatakse ka Lenini muuseum".

Sirp ja Vasara tagasihoidlik komitee arvab, et võitva projekti hinnatultuudat infaharadelised ideed nõuavad suuri lammutustööd ja summasid".

Venelaste esimest ja teist preemiat jagavasse Tallinna autorite kollektiivi kuulunud kollektiivi juhina arhitektuurikandidaat D. Bruns, arhitektid T. Kallas ja R. Karp ning insener H. Kuru. Nende projekti kirjelduses on "linna uus südanim paigutatud lenini puistee piirkonda, peaväljak R. P. Estonia" ja EKP Keskkomitee hoone vahel.

Seejuures on Lenini puisteed pikendatud tugeva teljega, Pärnu maantee. Nimetatud puistee lõuna-poolne külg on hoonestatud linna kesksete administratiivja kultuuriasu-

tustega, milledest mitmed on kõrge-lise. Sellega on esile tõstetud linna uue keskse tänav arhitektuuriline ilme, ühendatud siluetti ja sulatatud ühtsesse ansambliks praegu üksiku-na tunduva hotell "Viru" torni.

Lenini puistee baasil väljaehitata-va peatänava sõidutee on paigutatud süvendisse Pärnu maanteest (Tõnis-mee kohalt) kuni "Viru" hotellini.

Projekti esineb ka uus raudtee-jaam linna keskosa lõunaservas, Ulemiste järve läheduses. Praegu-nel Balti raudteajaama hoone kavat-setakse rekonstrueerida "suureks kaubanduskeskuseks".

Kolmanda auhinna võitsid kaks teist eesti kollektiivi. Esimesse kuul-sid arhitektid M. Port (kollektiivi juht), M. Meelak ja J. Raud ning in-sener H. Kotkas, teise arhitektid V. Herik (kollektiivi juht), A. Kersten, P. Kersten ja E. Kilps ning insener R. Pella.

Nende projektide kohta üteldakse, et "nendes võistlustöös võib tähel-dada keskkonna edasise arengu üksi-kasjalikku ja reaalset planeerimist. Võimalikult püütakse säilitada olemas-olevat kasutamiskõlblikku elamispiin-ta ja ühiskondlikke hoonet". Seega

on need siis projektid, mida võidak-se ka kasutada. Pordi kollektiivi pro-jekti esineb keskkonna aktiivne osa Viru väljaku ümbruses ja Tõnis-mäel.

Võidu väljak peaväljakuna kavat-setakse laiendada kuni Pärnu maantee-ni. Sellele lisatakse: "Linna siluetti täiendamiseks moodats ehitistega on domineerivalt valitud Tõnismägi, kuhu on koondatud suur osa admini-stratiiv-ühiskondlike ehitiste võrdet-misi plastiliste kõrgehitiste näol". Raudteajaam jääb oma praegusele asukohale.

Herkeli kollektiivi projekti asub uus peaväljak Mere puistee ääres. Üteldakse: "Sellises ümbruses on paigutatud põhitäheksa linna üht-susega administratiiv- ja kultu-rivasutusi ning kaubandusettevõtteid. Kaubasadama on ette nähtud praegu-selt kohalt nihutada ja jätta sinna vaid reisiasend. Sadama piirkonda on planeeritud suur turismikeskus".

Kõigi nende (ka auhinna tänu) projekti-ideede põhjal koostatav: — juba lõhemas tulevikus — Tallin-na keskkonna lõplik planeerimise ja hoonestamise projekt, mida siis (pä-rast Moskvas kokkuvõtet) võidak-se kasutada ka praktikas.

Kaks uut doktorit

Minneapolis, Minnesota ülikooli kaitstud oma doktori väitekirja inglise keele alal Maia Pank Mertz. Doktoritöö teemaks oli "Responses to Literature Among Adolescents, English Teachers, and College Students: A Comparative Study".

Maia Pank Mertz sündis Tallinnas lauljatar Maret Panki ja ltn. Arnold Panki tütre. Oma isa kaotas ta juba väikeselajal. Kommunistide poole kääritatuna.

Olles lõpetanud 1964. a. Minnesota ülikooli BS kraadiga, asus ta õpetama inglise keelt Minneapolis ülikooli õpetajate koolis. 1967. aastal sai ta täieliku stipendiumi (NDRA Fellowship) neljaks aastaks magistrakraadi saavutamiseks ja doktoritöö tegemiseks. Magistrikraadi sai ta 1968. aastal, mil-le nüüd järgnes doktorikraadi saavutamine väitekirja kaitsemisega.

Praegu töötab Maia Pank Mertz assistent-professorina Ohio osariigi ülikoolis, Columbus, Ohio.

Meie noorte advokaadide perre tuli juurde Juhana Rünne, kes lõpetas Villanova ülikooli School of Law cum laude, Villanova, Pa. saavutades juris doctor (JD) kraadi.

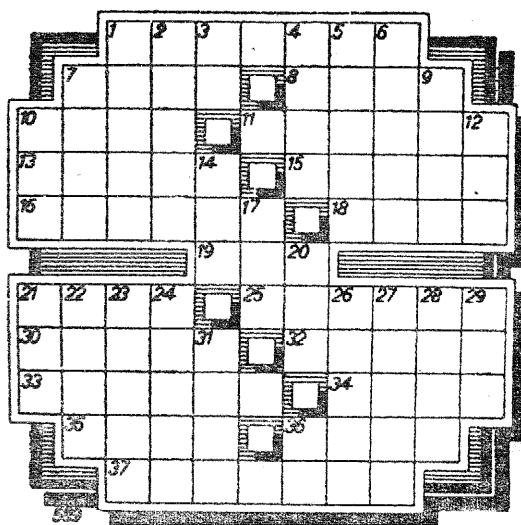
Ta sooritas sellejärele Pennsylvania osariigi Bar eksamid 17. okt. l.a., omandades advokaadi õigused Pennsylvania osariigi töötamiseks.

Õigusteadlane J. Rünne sündis 28. jaan. 1947 Lindsas, Saksamaal, Kesk-hariduse sai ta Kearny's N.J. ja lõpetas Gettysburg kolledži 1969 poliiti-liste teaduste alal BA kraadiga. Selle järele ta jätkas õpinguid Villanova ülikoolis õigusteaduse alal. Õpingute ajal oli ta kooli "Law Review" kaas-tõlõlaseks ja üks toimetajatest. Ta asus tööle advokaadina Philadelphia-s, hilis advokaadifirmas. Akadeemilisel kuulub ta Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmeskonda.

Leinateateid

Tõrvas, Eestis, suri 17. novembril end. Valga tütarlaste gümnaasiumi õpetajatele välja saadetud, arvu 495 eiks. Raamatu hinnaks on 35.-, Amee-

EPL ristsõna nr. 6

Paremale: 1 riik Aasias, 30 aastase sõja talitama 7 puust sõõgino 8 tuntud USA kirjanik "Exodos" autor, 10 juurvõit 11 skits 13 doos 15 riik Aasias 16 omal 18 pilv (rootsi k.) 19 ava 21 saar Tallinna vetes 25 riik Aasias 30 riik Aasias 32 eksisteerima 33 põles visalt 34 graveeritud vääriskivi 35 sauna aur 36 torm 37 last, koorem.

Alla: 1 vara 2 võitis platsi 3 negatiivne 4 geomeetiline mõiste 5 lõhn 6

Avo Kittask "Falstaffi" nimiosas

TORONTO (EPL) — Toronto ülikooli ooperiosakond esitab Verdi ooperi "Falstaffi" kusjuures eestlaseks on kutsutud noor eestlane Avo Kittask.

Avo Kittask nimelt lõpetas konservatooriumi ooperiklassi baritonina, misjärele ta siirdus Itaaliasse kuulsale Tito Gobbi juurde edasi õppima. Kuna Kanadas ei ole permanentset ooperit, laulab ta ooperikompaniide rändlavastustes.

Miliza häbeneb päritolu?

NEW YORK (VES) — Paljud USA ajalehed avaldasid Tom Vili-la artikli "Miliza Korjus endiselt hiljav", milles lauljatari isemelt tema enda andmeid nimetatakse "poolatriliks", kuigi tagasihoidlikult märgitakse, et ta debüteeris a. 1929 Eestis.

Autor tuleb meelde aastast 1938, kui Miliza Korjus saavutas hõlme-nu filmis Suur Valls, milline nüüd on taasilmitatud ühe saksalanna peaosas. Miliza Korjust võrdeldi kuulsale tippoprofanitega. Ta viimane kontsert toimus a. 1946 Mehhikos. Lähenedes nüüd 70-dale eluaastale, elab lauljatar Californias. Ta annab igas kuus välja ühe hililindi valiku-ga oma lauludest.

RAAMATURIIL

TAULIGRAMMATIKA

Valter Tauli "Eesti grammatika I", hääliku-, vormi- ja sõnakoostus on nüüd trükitist ilmunud ja kõigile ette-talijatele välja saadetud, arvu 495 eiks. Raamatu hinnaks on 35.-, Amee-

rikas 7,5 dollarit ja seda saab tellida aadressil: Institutionen för finsk-ugriska språk, St. Olofsgatan 1 A, 752 35 Uppsala. Raamat on müügil ka Eesti Kultuuri Koondises. Raamat on kõiges ja kaanejoonis Otto Fajur.

Lahendus 5

Paremale: 1 male 5 last 9 uued 11 kolia 13 ar 15 ulatuma 16 ko 17 Pat 19 ea 20 UP 21Per22saan 24 mis 26 pank 27 Mana 29 Urla30pagan 31 pass 32 iste 34 vale 35 ale 37Isar 39 ai 40 na 32 olu 32 eale 34 vaen 35 nita 47 lita 49 onku53rase51otse.

Alla: 2 au 3 luv 4 eele 5 lomg 6 ala 7 sa 8 raps 10 daam 11 Kuus 12 Kork 14 raam 16 kena 18 taamalt 21 paltasto 23 nn 25 ingel 26 pr. 28 aps 29 uni 31 pats 33 eale 34 vaen 35 nita 36 Enno 38 ruie 39 aste 31 Aino 44 eiks 45 akt 47 la 49 US.

Kuuldemäng baltlastest

TORONTO (EPL) — Leedulased on Kanadas üritanud pikemat aega Balti probleemi viimist kuuldemängu kujul Kanadas radiosse. Inglis autori Havaradi koostatud kuuldemäng lükkas aga Kanada raadio poolt tagasi kui "ebahuvitav". Seejärele koostas uue kuuldemängu Kanadas hästintuud Len Peterson, kelle käsikirja CBC poolt heaks kiideti.

Kuuldemängu pealkirjaks on "Häda hüilgastega", milles osalitse kaudu edasi antakse balti rahvaste saatust. Osaliste hulgas on muide ka eesti näitlejatar Valve Andre.

Liikumisi läbi raudeesriide

Baltimores viibis okup. Eestis avaldatud teatel Raimu Holtmeier Viil-jandimaalt ja Lääne-Saksamaalt poja juures Magda Kivisto Tallinnast. Kolm kuud viibis Kanadas venna juures Alma Nõrbis Pärnust, seal käis ka Hilja Eesmaa Raplast.

Kissinger Hanoisse et diskuteerida USA abiprogrammi

Washingtonis peetud pressikonverentsil tegi Nixon teatavaks, et Henry Kissinger sõidab 10. veebruaril Hanoisse, jäädes sinna kolmeks päevaks. Tema ülesandeks on sidemete loomine Põhja-Vietnami valitsusega, kusjuures arutatakse ka USA eventuaalselt abi, et taastada pommi-rünnakute tagajärjel hävinud hoonestust, tööstusi jne.

Nixon seletas, et taastamisabi on "potentsiaalne investering rahule", mis on "Põhja-Vietnami jaoks planeeritud taastamisprogramm võib tähendada seda, et Hanoi pühendab end rohkem siseteliste probleemidele. Seega väheneb ekspansioonitahet ning sellele kaasavud ohtude sõjategevuseks.

Nixon ei nimetanud kuivõrd suuri summasid tahetaks taastamisprojekti paigutada kogu Indo-Hiina osas. Ta vahet asja kõigepealt arutada kongressiparteide juhtidega.

Hiljuti esitatud riiki elavale pole aga ette nähtud ühtki dollarit taastamistöödeks. Varem on Nixon nimeta-

nud 7,5 miljardit dollarit, millest 2,5 miljardit läheks Põhja-Vietnamile. Kuid on ebaselge, kas kogu summa tuleks sel juhul USA riigikassast, või kõneleb Nixon vaid abivajadusest üldiselt ja arvestas sel juhul abistamisaktiivsusega ka majalt.

Pressikonverentsil teatas Nixon, et otsustatud Põhja-Vietnamiga on suure tähtsusega ja ta avaldas lootust, et Kissingeri läbirääkimised kujunevad positiivseteks. Nixon märkis, et ta on väga hästi teadlik selles, et paljud kongressi liikmed pole huvitatud abistamisest Hanoile või üldise Indo-Hiinalle. "On aga suur ameerika traditsioon aidata endisi vaenlasi", toonitas ta.

Samuti märkis Nixon, et nüüd, pärast Vietnamis sõja lõpetamist, osutab ta endisest rohkem tähelepanu Euroopale. Ta on juba varem ristinud käesoleva aasta "Euroopa aastaks", kusjuures suhtlemise algust tehti inglise peaministriga.

Nixon teatas, et Heathiga toimunud läbirääkimised olid äärmiselt tähtsad ja ta ütles, et ta tahab vältida majandusliku kokkupõrget USA ja Euroopa ühisturu vahel. See tekitaks vaid ärritust mõlemal pool ja kahjustaks mõlemad.

Pressikonverentsil võttis Nixon üles ka desertööride küsimuse, kusjuures selgus, et väeüksuskutel pole loota amnestiast. Vietnamis sõja kartusel põgenesid teatavasti tuhanded noored ameerikalased välismaale, paljud neist ka Rootsi.

Nixon märkis, et desertöörid peavad maksma mingisugust hinda eksi-muste eest, s.t. et nad ei allunud USA seadustele. "Amnestia tähendab andestamist. Meie ei saa nendele andestada".

See tähendab hüüdnud seda, et kui näiteks mõni desertöör peaks Rootsi-st USA-sse tagasi pöörduma, ootab teda ühik karistus. Ka nüüd, mil Vietnamis sõda ameerikalaste osas on lõppenud, (EPL/JA).

Apteeker HÄDAS röövliga

DENVER (VES) — Eestlasest apteekril Vello Tähel on korduvalt olnud tegemist röövlitega, kes aeg-ajalt käivad tema apteegis Denveris, Kolorado osariigis. Viimane rööv toimus enne püüli, kui õhtu-poolikul apteekil tuli noor maskereimata mees, kes ikkigi tõstis revolviiri Vello Tähle suunas: "Käed üles ja andke kassa siia!"

Kuna samal hetkel proua Tähel kat-sus tõkestada välja lipata, pöördus rööv-lit tähelepanu tema takistamisele ja Vello Tähel sai vajutades alarminupu-le. Seejärel andis ta röövlile kassa oleva raha. Röövel aga nõudis nüüd seifi avamist. Selle toimumju juures aga astusid ikkigi apteekil alarmeerdetise-ga kohale kutsutud politseinikud, kes omakorda sundisid röövli pistoli ära viskama ja allistama. Vello Tähel sai kõik raha tagasi.

Kunstlõheterrill, mille Eesti Kultuuri Koondis oma aastapäeval korraldas koosviibimisel Ooperiterrassil Stockholmis, läks peavõit väikesele Paula Eichornile, kes koos ema, pr. Evi Eichorniga hoiavad pilti vasakul. Keskel õnnelooside väljatõmbaja Aino Lepik ja tema isa, Eesti KultuuriKoondise abiesimees luuletaja Kalju Lepik koos peasekretäri Elmar Pettaiga.

(EPL-foto Lepper)

EVALD MÄND: Oskab eestlane armastada?

Armastus, kõigi selle erivarjunditega, on olnud läbi aegade üheks peamiseks kirjanduslikuks teemaks. Sellepärast pole sugugi imes, et Erich Segal'i "Love Story" muutus ameerika kirjandusturul selliseks tõbenumbriks. Arvestades juhtisid üksteise järel tähelepanu ta kunstiliste puudustele. Ka ei saanud talle osaks ühtegi auhinna, kuid lugejad neelasid seda õhinal ning ruttasid hiljem kinodesse selle filmitud varianti vaatama.

Ent teos ise on skemaatiline ja nii shabloone matkiv, et vahel peab tõsiselt küsitama, et kas siin pole tegemist teadliku paroodiaga. Autor on kasutanud kõiki romantilise teose põhielemente: tegelaste klassivahe, sellest johtuvat võrdumist nooremehe vanematega, mis kasvab paiguti vastastikkuseks vihkamiseks.

Usuline erinevus ja parasjagu "rüütliromantika" (teoses esineb see ajakohastatuna kirglikus hokimängus, mis viib kuni füüsilise atakini). Oht hoopis lahku minna, ent see ületatakse ja ka kõik majanduslikud raskused võidetakse püüdlikkuse ja enesalgaamisega ning viimaks, kõigi küste, võit ja siis traagiline lõpp.

Klassikaline romantiline sündmustik. Mitmekordselt proovitud vähemate erinevustega lõplahenduses Tristan ja Isolde, Romeo ja Julia ning West Side Story puhul. Võibolla isegi Vaga Jenovefa loos.

Iga õige love story puhul peab juttu ikka tegema kahe, olude või kurjade inimeste tõtu eraldatud armastaja kiindumusena, kes viimaks kõigi raskuste kiuste kokku saavad.

Kõneldes armastusest tekib küsimus: kas on seda teemat eesti kirjanduses otseselt kasutatud? Mitte täiesti. Vähemalt ei meenu momendil midagi, mis sobiks sellise ehtsa romantika raamistikku.

Meil pole ühtegi teost, mida saaks kõrvutada kas või Hansoni Viktoria, Kellermann Ingeborgiga, Voss'i Kahe inimesega või isegi Kuprini Sulamithiga. Ent teistes keeltes on armastusjutte külluses. Vahel öeldakse:

se, et eestlane ei oska õigesti tänada. Kas tal puudub ka võime tõeliselt armastada?

Seda küll vist mitte. Kuid, miks salata, armastusest on eestlastel ikka nagu pisut piinlik kõnelda. Juba kõhalselt sarnaneb eestlase sügavamalt kiindumist kirjeldav sõna rohkem karistussõnana kui lembussõnana.

Kui harva meie kuulsime sõna armastus rahva suust? Vähemalt minu kodumurgas ei tarvitatud seda meelasti. Kui keegi oli ilmselt armunud, siis öeldi temast, et ta on hakanud kedagi hoidma.

Aga armastus? Seda sõna võis kasutada pisut piinliku ironia varjundiga hääles. Tunnete avalik näitamine kuulub eestlase juures halva tooni hulka. Raske oleks kujutleda eestlasti shavvi või prantsuse kombel suudlemas.

Lugesed Solzhenitsõni teosest, kuidas ohvitser lahkedes suudles oma kaskjalga suule, tekib eestlasele võratus. Isegi kaht vastastikkü kiindumist armunud nähes pöörab taktiline eestlane kohe silmad kõrvale.

Pole siis imeks panna, et kirjaniik armastusest kirjutades teevad seda nagu vasaku käega ja piinlikust tundes.

Kuid vaikides ei saa ka eesti kirjaniik sellest mööda. Tammsaare kirjutab sellest "Kõrboja peremehes", kuid ta hoiab end hoolega ohjes. "Abielu ja armastuse" puhul tekib tal juba pisut kõhklikkus selle tunde ehtsuses.

Ent kui ta kirjutab "Ma armastan saiklast", jätab ta hoopis kasutamata vastaspoole eraldatusest johtuva kire võidu. Või teeb ta seda siiski, nagu poole hingega.

Viimasel ajal on siiski armastuse käsitluses muudatusi märgata. See ilmneb nihistatult paguluses, kui ka kodumaal. Kuid ka siin sekkub mingi piinlikkuse kõrvalheli love storyse.

Selle asemel, et käsitada armastust peenetundeliselt ja kaasaelamisega esitatakse seda mingi jõhkra erootikaga. Erootikast kirjutamist peetakse nähtavasti mingi moodsa vooluga kaasaminekuks, vaatamata sellele, et selle ülepakkumine teistes keeltes juba leiab hukkamõistmist.

Erootika ülepakkumine on armastuse nii labastanud, et lugeja otsib nüüd selle psühholoogilisemat ja tõepärasemat küllust.

Isegi pornograafia muutub tüütuks ja igavaks, kui seda üle pakutakse.

Ja ropendused? Neid puistatakse

nüüd nagu küllusesarvest. Tegelikult näitavad nendega opereerivad autorid vaid oma keelelist kiindumist.

*

Mati Unt on pannud ühe oma äsja ilmunud novelle alipealkirjaks "Love story". Inglisekeelseid tsitaate leidub ka teose tekstis üsna rohkesti. Neid antakse kord Shakespeare'ist, siis jälle eesti keeles vanemast piibli-tõlkest.

Armastusest on too eesti noorema põlvkonna andekam autor ka varem kirjutanud. Ta "Elu võimalikkuse kosmoses" tegeleb kahe noore inimese vahekorraga, mis viib viimaks traagilise lõpuni.

Sisuliselt võiks seda vahet eestlasele võõraldada. Novellist, millest siin juttu, ei kirjeldata siiski kahe armunu kiindumist, vaid irdumist.

Nagu teistegi Unti teoste puhul, sekkub armastusesse ka siin keegi kolmas, keegi kes lähendamise asemel armastajad teineteisest eraldab. Erootiline kõrvaltoon ei puudu ka Mati Unti teostes, kuid ta ei tee seda ülepakkuvasti. Ta stiiil on nõtkes ja sõnastus peenetundeline. Ta "Love story" ei lõpe ka shabloonilisel viisil armastuse võiduga, vaid selle kaotusega.

Kui eksi pool viimaks oma süüd tunneb ja on valmis armastatu juurde tagasi pöörduma on kõik juba liig hilja. Irdumine on lõplik.

*

Kreeklastele oli armastuse jaoks kolm erisõna: eros, filoes, agape. Esimene neist tähendas sensuaalsust, bioloogilist armusuhet. Teine kirjeldas intellektuaalset ja sõbralikku suhtlemist: filosoof armastas tarkust, filantroop inimest jne. Agape aga kirjeldas armastuse kõrgeimat taset. Jumala puhul tarvitati seda.

Meie peame vaid ühe sõnaga läbi ajama, kuid see on ilus hea sõna. Kasutagem seda siis julgelt ja õigesti.

Mati Unt paneb oma "Elu võimalikkuse kosmoses" motoks Saint-Exupéry lause:

Ta ütles: "Sa ei palveta kunagi." Ta ütles: "Milleks sulle lennukid, su raadio, su Bonafous, kui sul ei ole tunde?"

Need targa sõnad kõlbavad ka tarvitatada armastusest kõnelemise puhul (VES).

● Rootsi kirikus Pariisis laulatasi linnilendur Ants Bucquet Stockholmist lennustjuurde Kertin Wie-gertiga Malmöst.

Lundis tuleb Eesti vähemusrahvuste õiguste sümposioon

LUND (EPL) — Eesti Teadusliku Seltsi (ETS) Lõuna-Rootsi Osakonna aasta üldkoosolekul Lundis otsustati juhatuse ettepanekul korraldada 18. veebruaril Eesti vähemusrühvuste õiguste probleemide käsitlemist sümposioon. Lektoritena esineb rida tuntuid teadusmehi mitmeti maalt. Osakonna tegevus 1972.a. oli väga mitmekesine ja viljakas. Samuti ütletas seda olla käesoleva aasta vastuvõetud tegevusaruande järele. Osakonna esimeheks valiti tagasi dr. jur. Artur Taska, samuti kogu juhatus. Ettekankekoosolekul üldkoosoleku järele kõneles fil.lic. Tiit Kauri.

Üldkoosolekut peeti 26. jaanuaril Lundi ülikooli Zoofüsioloogia instituudi ruumes rohkelt osavõtul. Selle avas ja juhatus esimees dr. jur. Artur Taska, kuna protokolli kirjutas sekretär fil.lic. Tiit Kauri. Peale eelmise üldkoosoleku protokolli ärakuulamist ja kinnitamist selgus ettekanke tegevusaruandest, et Osakonnal oli 1972.a. 56 liiget. Praegu on 5 auliiget, 61 liiget ja 10 üliõpilasiiget.

Möödunud aastal peeti rida populaarteaduslikke ettekanke ja tähistati Osakonna 25.a. tegevust piduliku aktuse, kirjandusliku sümposiooni ja koosviibimisega. Ettekanke esinesid lektoritena antikvaar Fred R. Allik, fil.lic. Paavo Roos, agr. lic. Mari Pääsuke, dr. jur. Artur Taska, dotsent Herbert Salm, kirjanik Arvo Mägi, kirjanik-luuletaja Bernard Kangro, fil. mag. Helga Kerstell, E.V. Tartu ülikooli aktusel tsiviilõkonoom Andres Küng ja fil.lic. Tiit Kauri.

Ettekanke on järgnenud koosviibimiseks ka kohvi- või teelausa. Peeti 7 juhatuse koosolekut ja 1 revisjoni komisjoni koosoleku. Tegevusaruande kinnitati. Samuti kinnitati Osakonna rahaline aruanne, mis tasakaalus kr. 2.070.85, kusjuures kassas oli tegevusaasta lõpul rahas kr. 130.45. Samuti kinnitati prof. Edgar Kanti nimelise Kapitali aruanne, kus tulude poolt oli kr. 1.870.- ja kassa seis kr. 1.260.-.

Elavare arutamisel, mis vastuvõeti tasakaalus 2.000.-, otsustati senine aasta liikmeks kr. 15 suuredada kr. 25 peale juhatuse ettepanekul. Üliõpilasiikmeks on kr. 5 ja pensionäridele vabatahtlikku suurusega. Üldkoosolek andis juhatusele vabad käed tarbe korral summade ülekanke miselisele elavare piirides.

Tegevuskava esitas esimees. Selles on huvitavaid ja algupäraseks Eesti vähemusrühvuste õiguste probleeme käsitlevat sümposiooni korraldamine 18. veebruaril Lundis rea tuntud referentidega.

See algab ülevaate andmisega vähemusrühvuste õigustest ja probleemidest iseseisvas Eestis dr. Oskar Angeluse poolt. Viimane teatavasti E.V. siseministeeriumi üldosakonna abidirektorina tegeles ametialiselt nende kiindumusega. Salka vähemusrühvuste küsimustega. Salka vähemusrühvuste kultuurautonomias ja probleemidest kõneleb dr. phil. Weiss, Saksamaalt, rootsi vähemusrühvustest Eestis dotsent Nymen, Stockholmist ja juudi vähemusrühvustest ja nende kultuurautonomias prof. Emanuel Nodel, Ühendriikidest.

Edasi on tegevuskavas Eesti vähemusrühvuste õiguste käsitlevat sümposiooni korraldamine objektiivses valguses vastukaalaks selle võltsimisele Nüök. Eesti ajalooliselt nn. urumisele. Siin esinevad lektoritena prof. E. Blumfeldt, Stockholmist, dr. Vello Helk, Koppenhaagenist, dr. Aleksander Loft, Uppsalas, ajaloolane Evald Uustalu, Uppsalas ja ajaloo doktorand Hain Kehas, Göteborgist.

Ajaloo sümposiooni korraldatakse 15. aprillil. Mürtsi ja mai kuuldel toimuvad rutiniühikohased ettekanke koosolekud. Keeleteaduslike probleemide käsitlevat sümposiooni organiseerimine on Osakonna abiesimehe fil.lic. Valery Uibopuu ülesandeks. Ettekanke tegevuskava kogu ulatuses kinnitati üldkoosoleku poolt ühel häälel.

Edasi võeti vastu prof. dr. Edgar Kanti nimelise Kapitali põhikirja. See tekkis teatavasti prof. E. Kanti ane-tussumma näol kr. 1.500.- suuruses. Kapitali eesmärgiks on kaasaaidada

Osakonna tegevuse elustamisele ja sellega soetud kulude katmisele. Selle varandus koosneb põhikapitalist ja selle tuludest. Põhikapital on puutumatu. Selle valitsemist teostab Osakonna juhatus, samuti hoolitseb kapitali tulude suurenemise eest. Kapitali üldist asjaajamist toimetab Osakonna juhatuse poolt valitav juhatustliige — kapitali asjaajaja.

Järgnevatel valimistel valiti Osakonna esimeheks tagasi dr. jur. Artur Taska. Juhatuse valiti fil.lic. Valery Uibopuu (abiesimees), fil.lic. Tiit Kauri (sekretär), fil.lic. Paavo Roos (abisekretär), fil.lic. Katrin Särg (peremees), fil.lic. Olev Mathiesen (laekur), med. dr. Ilmar Sulg, fil.lic. Eha Pöhl ja antikvaar Fred R. Allik. Juhatuse asemikeks said fil.lic. Tiit Kauri ja fil.lic. Andres Küng. Revisjoni komisjoni koosseisus on dr. h. c. Oskar Angelus, cand. jur. Osvald Viirsoo ja cand. jur. Harald Viirsoo valiti tagasi.

Üksmeelsele üldkoosolekule järgnes samas ettekankekoosolek. See-kord kõneles loodusteaduse vallast fil.lic. Tiit Kauri ainel "Piik vähemusrühvuste meres, nende meele ja ergud luubi all". Oma huvitavat ja hästi ettevalmistatud ettekanke selgitas referent valguspiltidega, millele järgnesid elavad läbirääkimised. Öhtune pikk ja asjalik üldkoosolek, samuti ettekankekoosolek kulmineerus traditsiooniks kujunenud sõbraliku koosviibimisega teelausa (OV).

Teadusliku ettekanke esitas fil. lic. Tiit Kauri.

● Stockholmis sündis Karin ja Rein Ljadasale poeg.

Keele veerg

VÄÄR

Igale (selge)
ma teeksin, kui saaks
(üks) kodu
eila
Kanaaria
Ateen
Room
Tunisia
Meksiko
omaksete

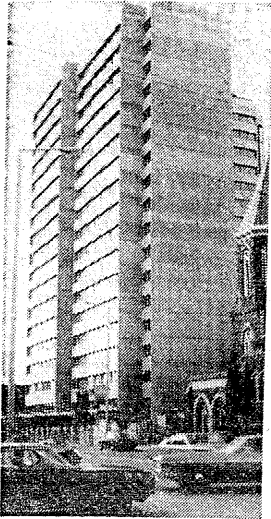
ÕIGE

Igatihe (selge)
ma teeksin, kui saaksin
(üks) koju
eile
Kanaariid, Kanaariid saared
Ateenaa
Roomaa
Tuneesia
Mehiiko
omaste

Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-I

Tartu Instituut Tartu Colleges

Eestlaste püstitatud Tartu Colleges Torontos koondub teaduslik tegevus Tartu Instituudi ümber.

Pärast seda kui 1969 valmis Tartu College Torontos rajati viimase juurde sõltumata allorganina Tartu Instituut (Tartu Institute), et selle kaudu ellu viia Tartu Collegi asutamiskirjades loetletud hariduslikke eesmärgi.

Tartu Instituudi põhikiri võeti aga vastu alles 4. juulil ja seab instituudile väga laialdased eesmärgid. Kokkuvõttelult oleksid need järgmised: Kanda vähemusrühvuste tegevuse, õiguste, kultuuri j.n.e. uurimine; eesti keele, kirjanduse, ajaloo, usu, kunsti, muusika j.t. kultuurialade uurimine, õpetamine ja säilitamine ning nende alade tutvustamine võrreldes, samuti Balti riikide, Eesti, Läti ja Leedu poliitilise majandusliku, ühiskondliku ja kultuurialade uurimine.

Nende eesmärkide täitmiseks tuleb korraldada lühemaid või pikemaajalisi kursusi, loenguid, konverentse j.n.e. Ka tuleb instituudil teostada uurimistöid kõikidel eelmainitud aladel. Edasi lasub instituudil ülesanne algatada, asutada ja soodustada Soome-Ugri professuure ülikoolide juures, koguda raamatuid, arhiive j.m. allikamateriale ning vahendeid nende uurimiseks ja olla tihedas koostöös teiste samasihilistele institutsioonidega.

Tartu Instituudi tegevust korraldab 21-liikmeline direktoraat, kellest neli on määratud College poolt. Ülejäänud 17-st peavad kaheksa elama Kanadas ja üheksa teistes riikides. Direktoraadi liikmed peavad olema, kas ülikoolide õppejõud või magistrid või doktori kraadi omanikud. Nende esimene määramine toimub College poolt ühe, kolme või viie aastase voitusena, kuid seejärel direktoraat ise valib neile järglased. Kuni direktoraadi määramiseni ajab asju vanemini College poolt määratud sekretär, kelleks on praegu dr. Endel Aruja.

Instituudil eraldi liikmeskonda pole ette nähtud.

Instituudi majanduslik ülalpidamine on ulatuslik probleem, kuid on lootsi, et peale College majandamisest ülejäänud tulu, on ehk võimalik saada ka riiklikke toetusid.

Möödunud aasta lõpul pööras dr. Aruja rea meele teadlaste poole, kelle aadressid temal teada olid, järeleparimiseks kaastöö võimaluste üle. Mõte oli üldiselt teha inventuuri ideedest ja potentsiaalsetest õppepersonaalist.

Instituudi sekretär esitas järgmised küsimused:

1. Milliseid teemasid või programme oleksite Teie suhteline läbi viima või kaasa aidata?

2. Milliseid teiste poolt läbiviidavaid programme soovitate korraldada?

3. Kas Teil on võimalik oma "sabbatical" (vaba aja) tööaastat, või osa sellest, Torontos rakendada?

4. Palutakse saada nimesid ja aadresse, kellele seda üleskutset tuleks saata.

5. Igakord, kui Teie külastate Torontot ja nõus olete loenguga või vestlusega esinema, palutakse võimalikult aegsasti ette teatada – juhiks kui on võimalik midagi korraldada.

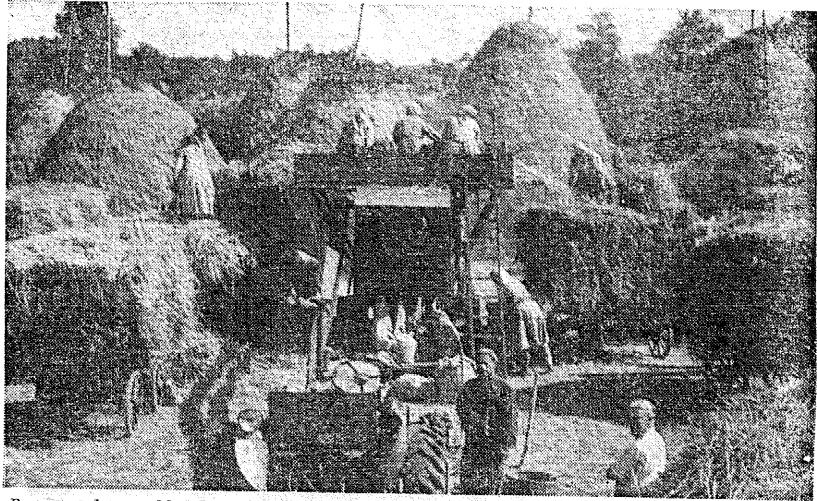
Lähema informatsiooni saamiseks tuleks pöörata vahetult instituudi või selle sekretäri poole aadressil: Tartu Institute, c/o Tartu College, 310 Bloor Street West, Toronto 5, Ont. Canada.

EP-aruanne laseb oodata

TORONTO (EPL) – Ülemaailmsete Eesti Päevade lõpparuande selgub alles paari kuus pärast.

Suurtürlase majandusjuht Truvert ütles enne reisi Euroopasse, et mitmel tolmoknallil puuduvad veel aruanded, samuti olevat rahasjuht aadressil Rootsi EP-komiteega.

● Stockholmis sündis Jaan Tampõli ja Agneta Larssonile poeg.

Propagandas avaldatakse pilte "moodsast eesrindlikust tehnikast", hooltsist töötajast ja viljaküllusest.

Kuhu jäävad vene viljad? Kaod kuni 45 protsendini

N. Liidu oma agaraarstatistika järele toodetakse seal aastas keskmiselt 170-180 miljonit tonni teravilja. Tänavu oli saak lõikuse ebaõnnestumise tõttu hindamisi umbes 140 miljonit tonni, mis sündis Kremli puuduvat osa kulla eest ostma läänemaailmast, mis omakorda häirib kogu viisastaku plaani täitmist. Olukord on umbes tooline kui see oli Nikita Hruštšov valitsuse lõpuks ja mis põhjustas tema kukutamise. Praegune režiim aga ajab ilmselt oma asju segamatt edasi.

Läanes, kus on vene agaraarstatistika kat uuritud, küsitakse vene alarmiteadete puhul ikka ja jälle, kuidas on see võimalik, et N. Liidul ikaldustaste jaoks ei ole kogutud hende aastastest tagavarasid? Läänemaailma nädalaleht "Bayernkurier" Moskva-kirjasaatja kutsus sellele küsimusele vastust anda sellega, et ta eeskätt juhib tähelepanu nende miljonite teraviljatoodetudele, mis vene majanduses lähevad kaduma.

Kadudest kõneldakse palju kohalikus ajakirjanduses, mitte aga ametlikus statistikas ja partei peahäälekandjates – nendes muutub see majanduslik "hulumeelsus", nagu ajaleht seda nimetab, lihtsalt olematuks.

Ei ole kahtlust, et ametlikus agaraarstatistikas esineb teravilja keskmise saak aastas (170-180 miljonit tonni) on puhtal kujul propagandast ja mittevastav lõikuse tõeliste tulemustele. Peamiselt kasutab Moskva Statistika Keskvalitsus kombinare aruandeid, milles esinevad arvud (nagu kontroll kinnitab) ei ole alati täpsed.

Kombainidest laaditakse teravilja (ilma pakkimata, kottideta) lahtiselt tagalisse veoautodele transportimiseks riiklikesse silodesse. Transportideks mittevastavad veoikid, halvasti teed ja pikk sõidumaa (vahel mitusada kilomeetrit) põhjustavad üsna suurt teravilja raiskamist.

Nõukogude ajakirjanduses hinnatakse need kaod 10-15 protsendile. Lisaks kaududel transportil esineb veel see asjaolu, et otse kombinidest riiklikesse ladudesse transportid teravilja on niiske (kuivatamata) ja puhastamata (täis umbrust ja prahti). Ka need kaod hinnatakse nõukogude ajakirjanduses 10-15 protsendile. Kui suured on kaod riiklikesse ladudesse ja silodesse, seda ei näidata.

Kurdatakse ainult, et kohati säilitatakse teravilja isegi lageda taeva all, kaudes ainult kas presendist või laundest katused. Ei ole kahtlust, et ka kaod silodes ja "ladudes" ulatuvad 10-15 protsendini. Seega moodustavad kõik kaod kokku 30-45 protsenti agaraarstatistika kasnevast kogusaagist. Seega jääb siis tegelikuks kasutamiseks 180 miljonist tonnist teraviljast veel ainult 100 miljonit tonni.

Olukord leivavilja (rukki ja nisu) osas on veelgi halvem, sest headel aastatel on agaraarstatistikas esinev nisu ja rukki kogusaak umbes 100 miljonit tonni. Sellest kogusest jääb umbes 50 prots. kolhoosidesse ja sov-

hoosidesse, kuna 50 miljonit tonni osatub riik. Maale jäävast kogusest kuulub seemnevilja fondi umbes 15 miljonit tonni nisu ja rukist.

Kui arvestada kadusid (niiskus ja kaod ladudes), mis esinevad ka leivavilja kokkuse ja hoiu struktuuris, siis on riiklikus sektoris kasutada olevat leivavilja ainult 35-40 miljonit tonni, millest 5-6 miljonit tonni said veel satelliitriigid.

Rahva varustamiseks leivaga vajavad Nõukogude Liidu riiklikud leivatootused aastas keskmiselt 40-50 miljonit tonni teravilja. Et selles osas esineb defitsiit, siis puudub Nõukogude Liidus ka üsna tihti leib, ning seda isegi hea lõikuse korral.

Läanes ei suudeta mõista, et teravilja osas kaod ulatuvad kuni 45 protsendini. Kuid "maailma eesrindlikus põllumajanduses" (sõnad nõukogude propagandist) on see loomulik nähtus.

Seega leivapuuduse peamiseks põh-

justajaks on süsteem, milles ka vilja koristamine meenutab lavastust teatris. Kirjeldatakse, kuidas linnadest komandeeritakse miljonid inimesed maale lõikustöödele. Ka kooli- ja üliõpilased "formeeritakse" selleks. Kuude viisi tegutsevad vastavad "staabid" ja brigadid. Ka veoautosid sõidutatakse tuhandete viisi "abistama" sinna ja tänna.

Kaukaasiast saadetakse raudteel viljaniitjaid Moskva ruumi ja Min-ski piirkonnast jälle Siberisse. Kui palju selleks põllumajanduslikuks hullumeelsuseks" kulutatakse, seda ei tea isegi mitte poliitbüroo, sest need kulud (näiteks põhjustatuna liikluse kokkuvarisemiseks) ei ole statistikas enam üldse arvestatavad.

Lisaks ei tohita ka seda arvestada, sest kõik selle põhjustab struktuur ja süsteem. Seega ei ole ka Nõukogude Liidus esineva kroonilise agaraarkriisi likvideerimine võimalik ilma muutusteta süsteemis (EPL/L).

N. Liidus võetakse käsile mulluse ikalduse süüdlased

N. Liidus vallandati Sergei Shvetshenko, üks kõrgemaid põllumajanduse eksperte masinasektoris. Pravda nendib, et otsuse vallandamiseks tegi ülemnõukogu presidium, kuna Shvetshenko "rikkus riigidistsipliini".

Kaks päeva enne vallandamist avaldatis ametlik põllumajanduse statistika, mis muuhulgas käsitleb moodundaaastat produktiooni. Halbade ilmastikuolude, kuid ka ebar produktiivsete meetodite tõttu oli teravilja saak kõigest 168 miljonit tonni, kuna plaanis oli ette nähtud 193 miljonit tonni. Tagasilööke esines ka kartulil ja aedviljatoodangus, tublisti vähenes ka karjakasvatust, seda eriti sigade ja lammaste osas.

Moskvas oletatakse, et Shvetshenko oli vaid esimene "väljapuhastuse olver". Kindlasti leitakse ka teisi, keda leitakse olevat süüdi mulluses talvisilöögis. Muidugi pole keegi süüdi halvast ilmastikust – näiteks hävitsid pakane palju nisu ja suvine põud veelgi rohkem – kuid vastutavad isikud oleksid pidanud ka seda päästma, mis veel päästa andis. Selles osas just ilmesid lihtsaks ja valesti planeerimiseks.

Pravda väljastas ühtlasi hoiatuse põllumajanduse-masinat tehastele, märkides, et aeglane produktiivsus takt võib ohustada ka äärmiselt tähtsast kevadkülvil. Põllumajandus vajab 48 000 külvimasinat, 53 000 äket ja tuhandeid teisi tähtsaid masinaid.

Toodang on üldiselt enam-vähem rahuldav peaaegu kõikides tehistes, märgib Pravda, kuid lisab juurde, et tõeliseks patuainaks on Novosibirskis asuv tehast. Seal toodetakse kõigest 56 masinat päevas, kuigi plaanis on ette nähtud 76 masinat. (EPL/JA).

Akad. eksamid

Göteborgi ülikooli loodusteaduskonnala lõpetas fil.kand. astmega Tiit Tihtane.

● USA Montana ülikooli arhitektuuriosakonna direktoriks on eestlane Ilmar Reinwald.

Eire ei soovi Vene suhteid

DUBLIN (VES) – Eire valitsus teatas, et ta ei võta vastu venelaste ettepanekut kaubanduslepingu sõlmimiseks ja diplomaatiliste suhete alustamiseks. Eire ei soovi näha vene diplomaate Dublinis.

Eire ei ole iseseisvumisest peale vahetanud saadikuid N. Liiduga. Viimud Dublinis kardavad, et Eire muutub diplomaatiliste suhete loomisest baasiks idariikide vahelisele suhtele Põhja-Iirimaa, kus mässulised kasutavad massiliselt idariikide relvi.

Montrealis protest skautidelt

MONTREAL (EPL) – Montreali eesti skautliikond "Kalev" keeldus osa võtmast traditsioonilisest Kanada skautjuhtide bankettist, kus jagatakse ühekanadalisi auhindu, milliseid m.h. ka eestlased on võitnud.

Põhjuseks on asjaolu, et Kanada korraldajad on esinema kutsunud esinejaid otse N. Liidust. Eestlased otsustasid peakorteri ees protesteerida, tõstes esile asjaolu, et N. Liidus on skautlik liikumine likvideeritud ja selle tegelasi taga küsitud.

E. V. esindaja Johnsoni matusel

WASHINGTON (EPL) – Eesti Vabariigi esindaja Ernst Jaakson võitis osa ekspeditsiooni Lydon B. Johnsoni matusest Washingtonis.

Eesti rahva ja Eesti Vabariigi nimel avaldas ta kaastunnet USA-le endise presidendini surma puhul, kirjutades sisse väljapandud kondoleerimisraamatusse.

**EESTI
KULTUURI
KOONDIS**
POSTGIRO 57588

**SÜOVITAGE EESTI
PÄEVALDETE NENDELE,
KES VEEL EI OLE
TELLIJAD
EPL sandab meeleldi
proovimumbreid.**

Bologna-ime jätkub: Viis doktorit, 400 eesti eksamit

Algus lk. 1

keht kasvatavate laste koolis, kellest uidsus hoolib kahjuks vähe: suhtudes koguni halvustavalt. Nendega läheb mul palju aega.

— Kuidas Te siis eesti keele ära õppisite?

— Tegin seda raamatute varal. Suureks abiks olid Indiana ülikooli juures ilmunud tekstid — criti prof. Oinase "Basic course in Estonian", kuid ka ungarikeelsed teosed eesti keele ja kirjanduse üle. Õppides koostas in ka kohe itaaliakeelse eesti grammatika morfoloogia osas ja lask-

sin selle paljundada. See tohiks olla esimene omasugune Itaalias.

— Te õppisite eesti keele ära ihuüksinda: ilma üktil eestlast nägemata?

— Nii see oli. Kirjutasin küll palju deale ja sain ka väga mitmeid isikult abi, nõuannete, raamatute ja ka helilintide näol, kuid Bologna lüheduses ei näi helki eestlast asuvat. Tihti läks küll väga palju aega vastuste saamiseks, aga lõpuks ilin loenguete alguseks ikkagi nii kaugele, et usaldas in peale hakata. Rääkida ma muidugi ei oska, sest pole võimalik keeltega ei vestelda: kuid me käsitlemegi ju keelt teaduslikult tasemel. Üliõpilastele demoteeriv in hääldamist helilindid, mis on sisse räägitud stüdinud eestlaste poolt. Seda peaks in õigeks ka siis, kui oskaks in ise rääkida, sest algupärane hääldamine on eelistatav üheksik kui heale välismaalase omale.

— Te võtsite loengukavasse ka kirjanduse: mis kaalutlustel see sündis?

— Et loeng mitte liig kuiv ei oleks. Lähim alati konkreetsest tekstist ja selgitan siis grammatikat. Selleks tõngi juua esimeses paljundatud käsikirjas peale grammatika ka lühikeses ülevaates kirjandusloost ja ümmargused kolmikmünd luuletust võrdlemisi sõnasõnaliselt tõlkes.

— Missuguseks kujunes üliõpilaste reaktsioon?

Kursus meeldis hästi: keskmiselt käis loengutel kakskümend, mis on meie oludes väga hea arv. Ungari keelele mul pole nii head edu olnud: küll kindlasti mõjus esimesel aastal tugevasti kaasa ka see asjaolu, et tegemist oli üheastaste kursusega 2–3 nädalatunni ulatuses, mille kohta oli saadaval konsept. See liigitas mu loengu "kergete" eksamiainete hulka ja see seletab ka osalt, miks esimesel aastal sooritati kokku 238 eksamit.

— See on ju fantastiline tulemus! Aga kuidas olite rahul eksaminandide teadmistega?

— Need olid üllataval head — ka pidin konstateerima, et peale grammatika olid hakanud meeldima eesti luuletused. Muidugi levis kohe uudis, et minu eksamil nõuti tõsiselt teadmisi ja "kerge aine" kuulsus haigus niivisi. Siiski jäi huvi püsima, mõned eksamistajatad soovisid eesti keele õpinguid jätkata järgneval aastal ja tuli kuuldavale soove doktoriväitkirja esitamiseks eesti kirjanduse teemadel.

— Kui palju on eksameid sooritanud teisel õppeaastal?

— Akadeemilise aasta 1971/2 loengud on muidugi ammu möödas, kuid eksamite õiendamisele on veel aega, sellepärast ei saa lõplikku arvu öelda enne 1973. a. maikuud, mis on viimane eksamitermin tolle akadeemilise aasta jaoks. Kuid kuna senini on eksami sooritanud veel 110 üliõpilast, näib huvi hästi püsivat ja eksamite arv võib koguni ületada esimese aasta oma. Praegu on niisil kogusummas tehtud 348 eksamit — pole vist vaja kahelda, et ületame varsti 400 piiri.

— Kas Teil on oma seletus selle erakordse huvi kohta, mida üliõpilased eesti keele vastu tunnevad, olgu-ki et see pole "kerge aine"?

— Täielikku seletust mul ei ole. Näib, et teatud määral räägib kaasa mingi "kaugse maa" romantika. See võib olla päris terve huvi, tunda suurte rahvaste kõrval lähemalt ka mõnda võiksmat. Üks kindel põhjus on küll huvi, mida tuntakse eesti luule vastu: eriti on hinnatud Kristjan Jaak Petersoni, Koidulatu ja Underi.

— Teie loengukonsepiti "teises trüki" näibki olevat palju rohkem luuletusi kui esimeses?

Jah, esimene sai rattu läbi müüdnud — ja kuna märkas in huvi luule vastu: tõlksin juurde. Sooviksin välja anda trükitud eesti luule antoloogia, mis senini Itaalia keels puudub, edasi ka Marie Underi antoloogia, kui selleks peaks in võimalused avanema. Praegu loetakse ju kahjuks

väga vähe Itaalias üldse.

— Rääkisite ka doktoritöödest: meie lugejad kuulaksid kindlasti meeldid lähemat.

— Esimese teemaks oli Viirlahu romaan "Ristideta havad". Sooviksin selle puhul rõhutada, et mina ei kuulu nende kilda, kes tahavad ülikooli tööd poliitiliga ühendada. Ka ei kuulu ma isiklikult ühtegi parteisse. Minu sümpantia eesti rahva vastu: kes on ajaloo jooksul nii palju kannatanud, käib kogu rahva kohta. Viirlahu romaan võis in analüüsiks sellepärast: et polnud saada muud prantsusekeelsele tõlgitud eesti kirjandusest. Tahtsime saada Tammsaare "Tõde ja õigust", kuid see ei õnnestunud — aga ole meil seda teksti tänapäevani. Tõhiks ju olla arusaadav, et üheastaste kursuse põhjal ei saa nõuda ilukirjanduse analüüsimist algkeeles.

— Niisil on takistanud tööd raamatute puudus?

— Koguni tugevasti. Administratiivsetel põhjustel kuulub meie instituut — ametliku nimega "Ungari keele ja kirjanduse ning soome-ugri filoloogiate seminar" — germaani keelte kateedri alla. Sellest asjaolust selgub ka, miks eesti keele kursuse jaoks vajalike raamatute ostuks pole mingisugusel rahasil ülikooli poolt saadud. Paljude muude maade võrreldes on meie vastavad summad ka imepisikesed.

— Tähendab see, et olete pidanud muretses raamatuid omal kulul?

— Nii see on olnud. Tahaks in kasutada juhust, et tänada kõiki neid, kes on meie raamatuid kingituselks saatnud — samuti ka neid, kes on head nõuannetega kaasa aidanud. Raamatute alal on aga üks lünk: mida raske täita: pole olemas eesti-Itaalia ega Itaalia-eesti sõnaraamat. Enne sõda oli olemas eesti-Itaalia sõprusselts, mis trükkis Eestis sõnaraamatut. Kuuldavasti oli trükk jõudnud kuni s-täheni, siis katkestas sõjategevus töö, mida pole saadud tänini lõpetada. Sellest on väga kahju. Kuid isegi ilmunud sõnaraamatuid on mõnikord päris võimatu leida: olen otsinud Wiedemanni eesti-saasõnastikut, kuid pole kuskilt saada.

— Kas ei tuleks kõne alla Teie niisuguse sõnaraamatu koostajana?

— See ongi üks mu tulevikuplaan. Pärast esimese õppeaasta lõppu näis ka, et avarah võimalus saada ülikooli poolt tasutaid tööjõud selleks otstarbeks, kuid mitmesugustel põhjustel läks asi nii, et sõnastiku koostamise tööd teeb üks muude ülesannetega ülekormutatud isik n.ö. muu kõrvalt. Tahaks in koostada eesti-Itaalia sõnaraamatu umbes 30 000 sõna ulatuses, mis võimaldaks üliõpilastel eestikeelseid tekste lugeda — kuid esialgu näib see unistuseks, sest trükkimise on kõrgeid ja ostjaid ei saaks niisugusel raamatul paljastu olla.

— Aga juba selle hülgatöö alustamine on suur asi! Kuid tegelikult me kaldusime kõrvale väitekirjade teemast.

— Eks sõnaraamatu-lugu ole sõdamel ja takista väga minu tööd — nii ka väitekirjade teemast. Kokku on senini esitatud viis väitekirja: peale juba mainitu tein "Kalevipoja" ja üks eesti lüürika üle.

— Nii et ka meie "Kalevipoeg" huvitab?

— Jah, loodan, et jõuan aja jooksul kogu eespano Itaalia keelde tõlkida. Praegu on mul käsil kaheksa laulu. Ühe üliõpilase aktiivsel kaasalp sin Wiedemanni sõnaraamatu fotokoopia, nüüd edeneb töö muidugi paremini. Ka Saareste sõnaraamat on mul olemas, aga selle käsitlemist raskendab antud juhul väga registri puudumine.

— Kas on ette näha veel uusi väitekirju?

— Soovijaid leidub päris mitu, kuid praegusel ülikooli eeskirjade tõttu ei lubata neid vist esialgu enary. Nimelt tuleb väitekirja määruse kohaselt teha selle keele või kirjanduse kohta, mida tulevane doktor

TV Torsdag

Skol-TV:

8.30–8.50 Bildtolkning för mellanstadiet. 2. Berätta med bilder. Mellanstadiet.

9.20–9.40 I Nordamerika. Färg. 4. Kalifornien. Mellanstadiet.

9.45–10.00 Musik I Åk I. Program 3. Lågstadiet.

10.10–10.30 Föruft och kända. 2. Spektakel. Gymnasiet.

11.00–11.15 En français. Färg. 4. La tete et les jambes.

12.00–12.20 I Sovjetunionen Åk 5. 2.

12.45–13.00 Föda, kläder och bostäder. 3. Klädnad och motmod. Mellanstadiet.

16.30–16.45 Vanna och Grönberg. Färg.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Ventilen. Färg.

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 Uppmuntraren — ädelfuskis med några TV-hjälmar i kläm. Färg.

20.00 Insyn: Slaget vid Öresund.

20.30 Sverige — världssamvete. Färg.

4. I humanitetsens namn.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.30 Väder.

21.35 Brödbäverskan. Färg. Efter en roman av Xavier de Montépín.

22.00 TV-nytt, väder.

22.05–22.35 Våra massmedier. Hur använder vi våra massmedier? Vi möter tre svenskar i deras vardag. Hur kommer TV, radio, tidningar och bio in i deras liv? Åke, 50 år, familjeförsörjare, Karin, 42 år, hemmafru, och Svenne 18 år, vaktmästare.

TELEVISION 2

16.25 EM i konsttäckning — parolning. Färg. Repris.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Lejonet Krasse. Färg.

17.35 Egon och hemligheten. Färg. 4. Mystiska saker och ting.

17.50 Göt för smått med Frank Holmworth. Färg.

18.00 Våra folksjukdomar. Färg. 4. Astma.

18.30 Hem ljuva hem. Färg. 4. Tillökning i familjen.

I rollerna: Sidney James, Diana Coupland, Robin Stewart, Sally Geeson.

18.55 Expedition till stenåldern. Del 4. Färg.

19.20 Riksblandning.

19.30 Rapport med TV-nytt och väder.

20.00 Krig och fred — engelsk serie efter Tolstojs roman. Färg. 3. Härar 20.45 Minns ni Mosebacke monarki? (1968).

21.00 "Det finns ingen frihet utom mellan fjälsfjällen". Personligt med författaren Per Wästberg, 39, av Tomas Dillén och Lars Ulvenstam.

21.35 Ett tag kommar lastat. Ett socialkritiskt reportage om jugoslaviska "gästarbetare" i Västyskland.

öpetama hakkab. See tähendab muidugi kohutavat üleproduktiooni prantsuse, inglise ja saksa-aineliste väitekirjade alal ning puudujääki välksemal kultuure käsitlevate osas. Eestianelisi on lubatud erandina: kuid neid ei tehta kergeti. Ma ei jätta siiski lootust, et ka tulevikus mõni erand tehakse. See laiendaks tervitavalt meie akadeemikute silmaringi.

— Kuidas on lugu eesti keele õpetamise tulevikuga Bolognas?

— Mina sooviksin edasi öpetada, kuni huvi jätkub. Kuid kas võimalust selleks on, ei olene muidugi mitte ainult minust. Praegu on ju käsil mitmesuguseid reforme õppeetevuse ümberkorraldamise alal. Võibolla tuleb hakata õpetama vaheldumisi eesti ja soome keelt.

— Kas mujal Itaalias eesti keelt õpetatakse?

— Ei. Arvan, et olen üldse ainus, kes sellega on katset teinud. Saate siis aru mu üllatusest, kui leidisin läinud kevadel "Feataja" eslehdil jelt pikema artikli Itaaliast, kus teati jutustada, et eesti keele alal tegutses ainult Napoli! Tegelikult on asi nii: et mina tegin proua Arcellile Napoli ettepaneku eesti keele õppekavasse võtmiseks (tema on soomlane). Ta ongi selleks samme astunud, kuid loenguid seal ei ole seni veel.

TV Fredag

Skol-TV:

8.30–8.50 Filmkunskap. 4. Okay, sailor, okay? Gymnasiet.

9.00–9.20 Ljud — bild — ord. 1. Sanna bilder — samma texter. Högstadiet.

10.00–10.10 Switch on! 19. Lågstadiet.

10.40–11.00 Regionalt: Klotet. (Över Sundsvallssändaren). Färg.

11.05–11.25 Spela gitar med Uffe och Tabbe. Färg.

11.30 Tapahtumia. Aktueellit magasin för finskspråkiga.

Skol-TV:

12.00–12.15 Teknik i vardagslivet Åk 2. 3. Optik. Lågstadiet.

12.20–12.35 Was gibt's? 2. Högstadiet.

13.35 Naturkunskap Åk 1. II. Ljuset. Gymnasiet.

14.00–14.15 Att bygga från grunden — byggt teknik. 5. Broar. Gymnasiet.

16.30–16.45 Sjöörarsally. Färg. 1. Sally möter sina vänner.

17.25 Tapahtumia. Aktueellit magasin för finskspråkiga.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Presskonferens. Färg.

18.30 Halvsju. Färg.

19.25 Tisell och trassel — amerikansk filmkomedi från 1963 med Danny Kaye.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.30 Väder.

21.35 Här lever hästen än. Färg. Om en hästpremiering i Tängelanda, Dalsland.

21.55 TV-nytt, väder.

22.00–ca23.00 Önskereprisen. Färg. Sven Lindahl visar vad tittarna väljer.

TELEVISION 2

16.25 EM i konsttäckning. Repris. Färg.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Lejonet Krasse. Färg.

17.35 Egon och hemligheten. Färg. 5. Jag kommer snart igen.

18.00 Fredax. Färg.

18.30 Svidland affärer. Äventyrsresor i internationell miljö med Gladys Cooper, David Niven, Charles Boyer, Gig Young och Robert Coote.

19.20 Riksblandning.

19.30 Rapport med TV-nytt och väder.

20.00 Fleksnes fataliteter. Norsk situationskomik med Rolv Wesenlund. Del 5. Evig din för alltid.

20.35 Får vi lämna några blommor. Färg. Hootenanny Singers och Lena Anderson.

21.00 Insändaren. Textat.

21.30 Kanal 22 med Brasse Brännarsson och Magnus Härenstam. Färg.

22.00 EM i konsttäckning i Köln. Isdans. Färg. Bengt Grive.

23.00–23.05 TV-nytt, väder.

21.50 Sportnytt.

22.20 TV-nytt, väder.

22.25–23.25 EM i konsttäckning. Herrarnas fria äkning. Färg. Bengt Grive.

Ma ei taha seda pealekaebamistenaelda, kuid oli väga võbrastav, et ajal, mil tegelikult ainult mina olin tanud, ei võetud vaevaks minu nime-siin eesti keelt ja kirjandust tutvusi ei mainida, vaid omistati kõik hoopis kellelegi teisele.

— Kindlasti juhatus see Teie huvi eestlaste vastu?

— Oh ei — pean just vastupidi kin-nitama, et mu sümpania eestlaste vastu on keele ja kirjandusega lähe-malt tutvudes aina süvenenud. Leian: et eestlased on vapper ja puüdlid rahvas, kes on kultuuri alal tõesti midagi saavutanud. Nad on pida-nud palju kannatama, kuid ka peanegu tundmatuks jääma maailma-le. Minu meelest väärivad nad (und-mööppimist ja tutvustamist, sellepärast kutsun ka tulevikus kõik teha, mis minu võimuses on, et eesti keelt ja kultuuri Itaallastele teatavaks teha.

KÜSITLEJA: VELLO SALO

Eestiõrased HAAUKIVI tõeä
üle Rootsi. Tel. 08/94 21 77

HEINO RAUDSEPP

Ootamatult lahkus meie armas
abiakaasa, isa, vend ja onu

Thorvald Nisu

Sünd. 16. 1. 1928

Surm. 1. 2. 1973

Mälestavad sügavas leinas

ABIKAASA LASTEGA

VENNAD JA ÕED

perekondadega Rootsis

ÕDE perek. Eestis

VEND Amerikas

ÕDEDE JA VENDEADE

lapsed perekondadega

OSKAR

Varalahknud armast tädiipoega
ja sõpra

Thorvald Nisu

mälestavad leinas

ALEKSANDER KÄNNE

perekonnaga

VALTER VANNAS

perekonnaga

HARTVIG ENGSO

abiakaasaga

Valusas leinas

mälestame

Kolonelleitnant

Arnold Under'it

MARIE UNDER

ARTUR ADSON

BERTA UNDER

HEDDA HACKER

DAGMAR ja HERMANN

STOCK

Koosolekust osavõtjad. Vasakult: Aili Kopler, Tiit Tihane, Andres Nütepõld, Toomas Kutti, Maret Kindel, Tõnu Riimar ja Aho Rebas. Paremalt laua otsas Andres Merelaid ja tema seljatas Rein Karro. (EPL-foto: O. Kopler).

"Olla või mitte olla" kerkis Göteborgi üliõpilaskonnas

GÖTEBORG (EPL) — Eesti Üliõpilaskond Göteborgis juhtivad tege-
tased pidasid hiljuti G.E. Seltsi
ruumides Eesti Majas koosoleku,
kus arutati edaspidise tegevusega
seotavaid probleeme. Küsimus
seisnes eeskätt selles, kas olla või

mitte olla. Sellise eksistentsi-küsi-
muse esilekerkimist on põhjasta-
nud passiivsus ja vähene huvi
EÜG tegevuse suhtes.

Koosolekul ei võetud vastu mingit
määravat seisukohta. Selle asemel ot-
ustati kutsuda kokku peakoosolek,
kus edasise tegevuse küsimused
leiaksid käsitlemist suurema osavõt-
jaskonna poolt. Peakoosolek peetakse
koos sauna-õhtuga Koitjärvel, kuhu
teostatakse väljasõit 10. märtsil.

Mainitud koosolekul vahetati mõt-
leid ka mai-vastuvõetuse korraldamis-
seks, mis peaks kujunema üldakade-
emiliseks ürituseks. Selle korraldami-
ne oleb aga sobivate ruumide saa-
misest. Mõlema ürituse, mai-balli ja
sauna-õhtu, korraldamiseks moodus-
tati vastav toimikond. Vabariigi aasta-

päeva aktuse avasõna ütlesjaks volita-
ti üliõpilaskonna poolt Tõnu Riimar.

Venelaste uus lennuk

NEW YORK — Ühendriikide luu-
rorganisatsioonidel on korda läi-
nud kindlaks teha, et venelased
teevad praegu suuri pingutusi uue
strateegilise pommitlennuki massi-
seks produseerimiseks.

Seniste andmete kohaselt on vene
lennukitööstustest juba välja lastud
12 sellist hiigel-pommitlennukit, mille-
dele ameeriklased on andnud nimeks
Backfire.

Moskva hiigellaen Tito-Jugoslaaviale

Samal ajal, kui Moskva ise nõuab krediite oma sateliit-maadelt toor-
ainete tootmiseks ja Lääne-Euroopa riikidelt kaubavahetuse elustami-
seks, sai Jugoslaavia Nõukogude Liidult 1,3 miljardit dollarit oma riikli-
ke ettevõtete moderniseerimiseks. Lääbriakimised selleks algasid juba
septembris 1972. Jugoslaavia sooviks oli 2 miljardit dollarit, kuid lõpuks
leppiti kokku 1,3 miljardi dollari peale. Jugoslaavia esindasid Moskvast
peaministri asetäitja dr. Jakob Sirotkovic ja majandusminister Borislav
Jovic. See Moskva mumm-krediit Jugoslaaviale oli vabale maailmale
üllatus.

Arvatakse, et see sai teoks mõne
Jugoslaaviat Moskva siduva ja lää-
nele tundmatu poliitilise salakokku-
lepe täienduse. Krediidi peamiste
kasutajaina esinevad Jugoslaavia suu-
red metallurgiatehased.

Seni sai Jugoslaavia oma tööstuse
moderniseerimiseks iga aasta Maail-
mapangalt laenuuna 100 miljonit dolla-
rit. Nii kasutas Jugoslaavia seni oma
"poliitilise eriseisundi" tulemusena
lääne kapitali. Nüüd lisandub sellele
ka Moskva "humaanne arenguabi".

Nii kirjutati sellest Jugoslaavia aja-
kirjanduses, kus ka Maailmapangalt
saadavat iga-aastast summat (100 mil-
joni dollari) iseloomustati sõnaga
"ainult".

Jugoslaavia riigikapitalistlikotsia-
listliku majandust iseloomustab
juba pikemat aega kestev kriis.

Selle põhjustajaina esinevad ekspe-
rimendid, ja neist sõltuvana stabiilsu-
se puudumine. Eksperimenteerimise
võimaldasid läänest saadavad krediit-
did, milledest suurem osa tuleb
nüüd nn. kapitalistlikul maailmal
kirjutada korstnasse.

Ka on see ühtlasi hoiatus, et kom-
muunistlike riikide lütmine lääne süs-
teemi ei ole võimalik. Ei ole kaht-
lust, et mumm-krediidi Moskvalt
ostis Jugoslaavia poliitiliste kontes-
sioonide vastu.

Kuid selle andmises ei pundu ka
Moskva majanduslikud huvid, ning

seda eriti nende toorainete (tsink,
antimon, tina ja bauxiit) osas,
mida Moskva vajab.

Seni moodustasid need toorained
Jugoslaavia ekspordist Nõukogude
Liitu 35 prots. ja konsumkaubad ai-
nult 30 protsenti. Vastutasuna sai Ju-
goslaavia rauamaaki sest Nõukogude
Liit harrastab vahetuskaubandust.
Uued plaanid, mis "harmoniseeriti"
hiljuti Moskvast, näevad ette, et Ju-
goslaavia saab Nõukogude Liidust
raumaaki Ungari ja Tšehhoslovaki-
a varustamiseks rauasaadustega.

Ka see oli üks tingimus mumm-
krediidi saamiseks, sest see vabas-
tas nüüd Nõukogude Liidu kohus-
tustest Ungari ja Tšehhoslovakkia
vastu.

Ristikivi üritusel Göteborgis

GÖTEBORG (EPL) — Ecolove'i
pühapäeval, s.o. 11. veebruaril Göt-
eborgis korraldatavast kirjandus-
üritusest on lubanud osa võtta ka
kirjanik Karl Ristikivi ja esineda
oma humoristliku övelli ettekand-
misega.

Nimetatud üritus, mis leiab aset
Forumi ruumides Dr Fries Torgli
Guldheidenis (Tramm 7) ja algab täp-
selt kell 12.30 on pühendatud Marie
Underile ja Karl Ristikivile seoses
nende juubelilüüripäevadega.

Ürituse avasõna ütles Arvi Moor,
mille järele Göteborgi Eesti Algkooli
I kl. õpilane Maria Rothla deklamee-
rib proloogiina Maria Underi lühiluu-
tutuse. Kirjanik Arvo Mägi kõneleb
mõlema juubilari loomingust ja Li-
dia Saarmann deklameerib mõlema
luulet. Dialoogi Ristikivi romaani
"Rohtaed" esitavad Göteborgi Näite-
ringi teatlelased Helju Broberg ja Ro-
saalinde Alesse. Muusikalises osas on
kaastegev Göteborgi Eesti Naiskoor
Harry Truusi juhatusel. Lõppsõna üt-
leb Eesti Kultuurikomitee esimees
Evald Soomägi. Ürituse korraldavad
ühiselt REE Göteborgi üldkogu kultu-
rutoimikond, Eesti Komitee Göt-
eborgi Osakond, Eesti Kultuurikomitee
ja Göteborgi Eesti Selts. Pääsmad
Kr. 6.-, pensionäridele ja õppivale
noorsõule Kr. 3.- ja algkooli õpilaste-
le tasuta.

Dokumentaal- filme Eesti minevikust

TORONTO (EPL) — Soomepoiste
klubi Torontos korraldas Peetri ki-
riku saalis järjekordse ajalooal-
liste filmide õhtu, mille sisse juhatas
film XI eesti laulupeost, mida on
varem esitlud ka USA-s ja Root-
sis. Järgnevad filmid olid aga ava-
likkusele tundmatud.

Korraldajail oli õnnestunud laenata
saksa TV-filme, millistest esimene
käsitliti sõjapõgenike elu pealkirja
all "Euroopa tragöödia" ja teine, hu-
vitavaim õhtu repertuaaris "Kolm
rahvast lääne ja ida vahel" andis
ülevaate Balti rahvaste ajaloost, ala-
tes Vabadussõjaga ja lõpetades praeg-
use okupatsiooniga. Publikul oli või-
matust meenutada Eesti-Vene rahule-
pingu allakirjutamist, 1. det. 1924.a.
mässu, 27. juuni 1940 riigipöörde, ve-
nelaste sissemarssi, nende lahkumist,
sakslaste saabumist jne.

"Euroopa tragöödia" nimelises fil-
mis oli samuti rohkelt Eestiga seose-
olevaid sündmusi, nagu riigisakslas-
te lahkumine Eestist 1939, mitmesug-
used sõjalised sündmused ja ka bal-
ti sõdurite väljaandmine venelastele
Rootsis.

● Pariisi külastas Enda-Mai (Kiki)
Michelson, et osa võtta end. Sor-
bonne ülikoolis käinute kokkutule-
kust. Mag. Michelson elab alaliselt
Philadelphia, kus tema isa, tuntud
skautluse tegelane Herbert Michel-
son on USA skautide treeninglaag-
ri direktoriks. Viimane haigestus
jaanuari alguses raskel kujul kop-
supõletikku ja viibis mõnes nädala
haiglas, olles nüüd hästi paranenud.

KIHLATUD

Elmar Allik
Nelsine Koblik
Göteborgis, 20. jaan. 1973

NIHITSA veste: EBAINIMLIK AKT

Ole Palve ja tema kiriklikult
laulatud naine Ullabritt olid
humaanselt ilmavaatega inimesed.
See seisukoht oli sageli lapsik ja
ihupooline, mis tõi Palvedele alus-
ta tülitsid kaaskodanikega ja
sekeldusi ametivõimudega. Eriti
aga naabermaas elneva poliitilise-
niku Nik Richardsoniga, kes oli
lõõnud ühel karvaste karnevaalil
Palvede üdengist pojal pühkmed
habemest välja. Ka teised Palve-
de võmsid võrsusid moodsa kasva-
tuse viljana nagu metsik umbrohi
— naabritele nuhtluseks ja va-
nemaste kirstunaelaks. Laste ka-
ristamist viisaga pidasid Palved
ülmalt ebainimlikuks aktiks.

Kui linna toimus mingisugune
vaimuhaigete meelevaldsus sargi
püksilöömise vastu, marssisid Pal-
vede hoolimata väärkast east vap-
rali kansa. Ükskord sai härra Pal-
ve koguni selle suure au osali-
seks, et tohtis danda ühe punapi-
haku karvast lõusta teiba otsas.

Ühel hommikul tõi Palvede se-
gavereline koeranäsi Parbu ham-
bad kirjandaja säärde. Võima-
lik, et ta selle teoga protesteeris
asja kõrgendatud postitariffide
vastu, sest ta oli Palvede arust
nii tark koer, et oskas lugeda aja-
lehte. Postiljon saatis Parbu me-
hise lõõgiga nagu jalgpall roosi-
pöörasse. Seesugune ebainimlik
tegevus kutsus esle metsiku
protkamise, just nagu alganuks
Palvede õuel mingi pop-kontsert.

Esileks niukatsas Parbu ning jat-
kas kiljumist sabapiidi roosipöö-
sas. Seepärast protesteerisid mõle-
mad Palved:

"See on ebainimlik akt! See on
enimengamatu loomapiinamine!

Teie barbaarne sadist! Meie anna-
me asja kuhuses!"

Kannatada saanud villasaba ni-
maga Parbu toimetati kõige kiire-
maks korras loomakliinikusse. Val-
vearst konstateeris kergekujulist
ribide põrutust ja raskekujulist
hingelist šokki. Parbu jäeti loo-
makliiniku polihüantriilse osa-
konda stationsilärsele ravile.
Hingeliste üleelamuste pärast.
Palved palusid saada arve postiva-
litsusele.

Kirjakandja pidi aga andma
vastust kohtu es. Kena kohtu-
nik ei pidanud peni mingiks pü-
haks tehniks, mõisteti postiljon
õigeks. Palved pidid maksma re-
bitud kintsukatted, arstihonorari
ja kohtukulud. Ka Parbu raviku-
lud jäid omaniku kanda. Arve
saanud postivalitsus soovitas hää-
ra Palvel endal kliinikusse hää-
ra toanabariis minna. Kaunis
kulukaks liks see võitlus eba-
nimliku akti vastu.

Mõni neg hiljem oli härra Pal-
ve passiivseks pealtvaatajaks, kui
tema poeg Nils koos kolme karva-
se sõbraga ründas Innapargis
Nik Richardsoni. Noored hulgu-
sed olid nagu hajunud karu kal-
lal, jagades politseimehete hoopes
iga nelja haruga. Vantamata vas-
taste arvulisele ülekaalule tõi at-
leetlik seadusisem kaabakad siu-
li ja sidus nad kunil politseiauto
tulekuni puntrasse. See oli härra
Palve meelest ebainimlik akt.

"Kas teit häbi ei ole!" burjutas
ta Richardsoni. "See mees kui
härj ja peksab avalikus kohas
lapsi. See on ebainimlik akt".
Olgu tähendatud, et "lastel" olid
kõunapikkused habemed ees
nagu jõuluvanel.

Nik Richardson pühkis näoli
higi ja vaatas härra Palvet nagu
lootusetult vaunhaiget. "Võib-
ta vajate kord minu abi," ütles
ta lühidalt.

Kadus mõni nädal. Ühel hilis-
tul tulid Palved teatrit. Et sir-
joon on kõige lühem tee kahe
punkt vahel, nad valisid kodus-
te läbi hämarat pargi. Korraga
loivas neile vastu kasinatat villi-
musega kaabakas ja pani Palvede
jala ette. Ole Olave kukkus nina-
li.

"Mis kombed need on?" katsus
ta teha mehe häält. "See on eba-
nimlik akt, mu härra."

"Rahakott, kell ja sõrmus siia!"
kähistas hulgus.

"Teil pole selleks õigust," väi-
tis Palve. "See on..."

Ta ei saanud luset lõpetada,
sest äkki oli tal kogu silmnägu
ruskutat tühj. Riisvel tõmbas tal va-
hakott taskust, kella randmel ja
sõrmuse sõrmest. Hirnu pärast
minestanud Ullabritt jäi ridiku-
list ja kaalakeest ilma.

"Täna õnne, et su ette on minu
jaoks liiga vana ja rasvane," irvi-
tas teerõõvel hävstajajätsuks ja ka-
das puude vahelt. Samast ilmus
esile Nik Richardson hiiglaslik
kogu.

"Kas näigte asja pealt?" pöbi-
ses Palve. Ta kallil rava eest oste-
tud kolmandad hambad olid osa-
de kaupa sillutisel.

"Nägin küll."
"Miks teie appi ei tulnud?"
"See oleks olnud ebainimlik
akt," vastas politseimees ja kõn-
dis edasi.

Nüüd käivad Ole ja Ullabritt
reeglipäraselt kolm korda nädä-
las karatekursusel.

Kui esineb surmajuhum

Konsulteerige suurima usaldusega
matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 80 05

Eriala:

Eestikombelised
matusealutused

Ööpäevane valvekord